

MUSIIKKI SISÄLLÄNI SOI!

Jazztanssiteoksen puvustaminen FEA-mallin mukaisesti

Koulutusala Kulttuuriala	
Koulutusohjelma Muotoilun koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Mira Öling	
Työn nimi Musiikki Sisälläni Soi! Jazztanssiteoksen puvustaminen FEA-mallin mukaisesti	
Päiväys 9.3.2015	Sivumäärä/Liitteet 43 / 5
Ohjaaja(t) Sirpa Ryyänen	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Savonia-ammattikorkeakoulu, Musiikki ja tanssi -yksikkö	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyön aiheena on suunnitella ja valmistaa tanssipuvustus lapsille suunnattuun jazztanssiteokseen nimeltä Mu-Si-Soi! Musiikki sisälläni soi. Puvustus sisältää 13 asukokonaisuutta sekä viisi valmiina olevaa asua. Esitykset olivat Kuopion Musiikkikeskuksen valohallissa tammikuussa 2015. Kokonaisuuteen kuului myös nelijäseninen bändi, jonka stailaus oli osa puvustusta.</p> <p>Tanssipuvustusta tarkastellaan FEA-mallin mukaisesti toimivuuden, esteettisyyden ja ilmaisevuuden näkökulmasta. Opinnäytetyössä perehdytään tanssin erikoisvaatimuksiin ja kerrotaan, miten luodaan kaikin puolin toimiva tanssipuvustus teokseen, jossa ei ole varsinaisia rooleja, vaan tanssijat ovat omina persooninaan osana kokonaisuutta. Opinnäytetyö pohjautuu suurilta osin tekijän omiin kokemuksiin ja havainnointiin puvustuksen suunnittelun ja valmistuksen ajalta. Opinnäytetyössä käytetään runsaasti kuvamateriaalia, jonka avulla havainnollistetaan esimerkiksi puvustuksen toimivuutta ja visuaalisuutta.</p> <p>Opinnäytetyön tietoja kerättiin havainnoimalla tanssijoita heidän tanssiharjoituksissa. Havainnot kirjattiin ylös luonnosten, muistiinpanojen, valokuvien sekä videokuvan avulla ja analysoitiin, jotta saavutettaisiin syvempi ymmärrys tanssiasujen vaatimuksista. Prosessin aikana ja lopuksi saatiin palautetta, jota hyödynnetään opinnäytetyössä tulosten analysointiin.</p> <p>Tekijä sai paljon positiivista palautetta puvustuksen toimivuudesta ja esteettisyydestä. Tekijä on itsekin tyytyväinen lopputulokseen ja toivoo, että tästä opinnäytetyöstä on hyötyä myös muille tanssipuvustuksen suunnittelun ensikertalaisille.</p>	
Avainsanat Puvustus, tanssipuvustus, pukusuunnittelu, tanssipuku, jazztanssi, FEA-malli	

Field of Study Culture			
Degree Programme Degree Programme in Design			
Author(s) Mira Öling			
Title of Thesis The Music Is Inside Of Me! Costume designing for a jazz dance using the FEA model			
Date	9.3.2015	Pages/Appendices	43 / 5
Supervisor(s) Sirpa Rynänen			
Client Organisation /Partners Savonia University of Applied Sciences, Music and dance unit			
<p>Abstract</p> <p>The aim of the thesis was to design and make the costumes for a dance performance titled <i>Mu-Si-Soi! Musiikki sisälläni soi</i>. The target audience was children and the performances were held in Kuopio Music Centre in January 2015. The set included thirteen costumes and five outfits that were already made. There was also a four-piece band whose styling was part of the ensemble.</p> <p>The dance costumes were studied in accordance with FEA model and in the aspects on functionality, expressiveness and aesthetics. The Thesis focuses on the special requirements of dance costumes and it explains how to create a dance costumes for a production that has no roles but the dancers perform as themselves on the stage. This thesis is mostly based on the author's own experiences and findings during the project. To show the functionality and visuality of the costumes, a great amount of photographs were used in this thesis report.</p> <p>The data of the thesis was collected by observing the dancers during their practices. In order to achieve a deeper understanding of the special needs of dance costumes, the observations were recorded by using notes, sketches, photographs and video footage. The results of the project were analyzed by using the feedback which was given to the author during and after the project.</p> <p>The author recived a lots of positive feedback about the functionality and aesthetics of the costumes. The author herself is pleased with the results of this thesis and hopes that it will help those designers who are designing dance costumes for the first time.</p>			
Keywords dance costumes, costume design, jazz dance, FEA model			

Kuva 1. Mu-Si-Soi! -esitys

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO _____	7
2	MU-SI-SOI! -PUVUSTUS OPINNÄYTETYÖNÄ _____	10
2.1	Aiheen valinta ja taustat _____	10
2.2	Mu-Si-Soi! -puvustuksen tavoitteet _____	11
2.3	Puvustuksen toteutus ja resurssit _____	11
2.4	Puvustuksen tarkastelu FEA-mallin mukaisesti _____	15
3	ESIINTYMISASUN TOIMIVUUS TANSSISSA _____	18
3.1	Tanssivaatteiden ergonomia ja käytettävyys _____	18
3.1.1	Tanssijan staattiset ja dynaamiset mitat _____	19
3.2.1	Esiintymisasun mukavuus ja istuvuus tanssijan yllä _____	23
3.1.1	Esiintymisasu tanssijan suojana _____	27
3.1	Esiintymisasujen huollettavuus _____	29
4	ESTEETTISYYS TANSSITEOKSEN PUVUSTAMISESSA _____	31
4.1	Suunnitteluperiaatteet _____	31
4.1.1	Muotokieli ja värimaailma _____	34
4.1.2	Tanssiasujen materiaalit _____	35
4.2	Asujen ja tanssijoiden suhde _____	36
4.3	Lapset kohdeyleisönä _____	38
5	TANSSIPUVUSTUKSEN ILMAISEVUUS _____	39
5.1	Puvustus tukee ei-kerronnallista koreografiaa _____	40
5.2	Tanssipuvustuksen kommunikatiivisuus _____	41
6	TOIMIVUUS, ILMAISEVUUS JA ESTEETTISYYS YHDISTYVÄT KOKONAISUUDEKSI _____	42

KUVAT JA KUVIOT

LÄHTEET

LIITTEET

1 JOHDANTO

Opinnäytetyössäni suunnittelen ja valmistan puvustuksen lapsille suunnattuun jazztanssiteokseen nimeltä Mu-Si-Soi! Musiikki sisälläni soi. Produktio on monialainen yhteistyöprojekti, jossa on mukana joukko Savonia-amattikorkeakoulun tanssin-, musiikin- ja muotoilun opiskelijoita. Opinnäytetyön raportissa tarkastelen Mu-Si-Soi! -tanssiteoksen puvustusta FEA-mallin mukaisesti ja kerron omista kokemuksistani ja ratkaisuistani sekä kuvailen projektin prosessia. Tekstin lomassa käytän runsaasti kuvamateriaalia esityksistä sekä harjoituksista. Puvustuksen lähtökohtina FEA-mallin lisäksi toimivat asettamani tavoitteet.

Tiedonhankintamenetelmänä käytin observointia eli havainnointia. Seurasin produktion harjoituksia ja havainnoin tanssijoiden liikkeitä muistiinpanojen, luonnosten, valokuvien sekä videokuvan avulla saavuttaakseni syvemmän ymmärryksen tanssin vaatimuksista. Teoksessa Universal Methods of Design (Martin & Hanington 2012, 120-121) kerrotaan observoinnista tutkimusmetodinä suunnittelutyössä. Kirjassa sanotaan, että observointi

vaatii tarkkaa silmää sekä ilmiön huolellista ja systemaattista tallentamista. Observoinnilla on erityyppisiä muotoja, jotka perustuvat havainnoinnin esisuunnitteluun ja tallennusmenetelmiin sekä tulosten käyttötarkoitukseen (Martin & Hanington 2012, 120). Ennakkosuunnittelu on erityisen tärkeää observointia tehdessä, jotta tietojen kokoaminen on tarkoituksenmukaista ja koottava tieto on luotettavaa ja tarkkaa.

Käytin opinnäytetyössäni passiivista osallistuvaa observointia, joka oli jäsentämätöntä. Tämä tarkoittaa, että olin fyysisesti mukana tilanteessa, mutta en vaikuttanut asioiden kulkuun. Jäsentämätön havainnointi tarkoittaa, että apuna käytetään tutkittavan kohteen ennakkotuntemusta, jotta tiedetään, mitä tutkittavassa kohteessa oletetaan tapahtuvan ja sen mukaan rekisteröidään observoitavat seikat. (Observointiin perustuvan tutkimuksen suorittaminen 2015)

Tanssin puvustamisesta löytyy jonkin verran opinnäytetöitä. Lähimmin omaan opinnäytetyöhöni liittyy Saara Bordin vuonna 2011 tekemä opinnäytetyö *Mystinen*

Matkaaja- Tanssipuvun tarkastelu ergonomian ja käytettävyyden näkökulmasta, jossa Bordi perehtyy ergonomiaan ja käytettävyyteen liittyviin haasteisiin tanssipukua suunniteltaessa. Toinen aiheeltaan samankaltainen opinnäytetyö on Laura Vanhalan (2014) työ nimeltään *Puvustus disORDER-tanssiteokseen. Tanssipuku osana nykytanssiteosta*. Vanhala käyttää opinnäytetyössään FEA-mallia suunnittelun lähtökohtana. FEA-mallia käyttää myös Kati Yli-Nikkola (2013) opinnäytetyössään *Tanssiryhmän puvustus Latino Show -tanssin SM-kilpailuihin*. Lisäksi käytän lähdeaineistona Pukutaikaa-kirjaa (2009), joka on koottu Lapin yliopistossa vuosina 2007–2008 valmistuneiden puvustusta koskevien opinnäytetöiden pohjalta. FEA-mallista sain tietoa Ritva Koskennurmi-Sivosen (2015) Internet-julkaisusta nimeltä *Käsityötuote*.

Kerron opinnäytetyössäni myös tanssin vaatimuksista ja havainnoin piirroskuvien avulla, mitä mittoja tanssijan kehosta kannattaa ottaa esiintymisasujen valmistusta varten. Toivon, että mittojenotto-ohjeistuksesta on hyötyä tulevaisuudessa tanssipukujen tekijöille. Toivon myös, että koko opinnäytetyöstä on apua tanssipuvustusta tai

tanssiasuja suunnitteleville ja valmistaville opiskelijoille, joilla ei ole vielä kokemusta aiheesta. Opinnäytetyöni perustuu omiin henkilökohtaisiin kokemuksiini, joista olen oppinut paljon, sillä itsellenikään ei ole aikaisempaa kokemusta tanssiasujen vaatimuksista.

Kuva 2. *Mu-Si-Soi!* -tanssiteoksen loppukohtaus

Opinnäytetyössä käytettyjä termejä

Puvustaminen

Suunnitteluprosessi, joka pohjaa joko puvustajan omiin näkemyksiin tai yhdessä koreografin ja/tai muun työryhmän kanssa käytyihin keskusteluihin ja ajatustenvaihtoon. (Helve 2009, 136).

Tanssipuku

Asukokonaisuus, joka yllään tanssija tekee työtään, eli tanssii.

Tanssipuvustus

Kokonaisuus, joka koostuu yhdestä tai useammasta tanssiasusta, ja joka on suunniteltu jotakin tiettyä tanssiteosta varten. Tanssipuvustus on tanssijoiden yllä esiintymistilanteessa.

Pukusuunnittelija

Esiintyjän visuaalisen hahmon asiantuntija, joka suunnittelee tarvittavan puvustuksen ja on vastuussa pukujen muodostamasta kokonaisuudesta. Hän välittää taiteelliset ideat toteuttavalle henkilökunnalle ja valvoo

valmistusprosessia. Työnkuvaan kuuluu myös työn tekninen organisointi ja talouden suunnittelu. Pukusuunnittelija tekee yhteistyötä taiteellisen, toteuttavan ja teknisen henkilökunnan kanssa. (Weckman 2015).

Puvustaja

Henkilö, joka toimii elokuva-, tv-työssä sekä teatterissa pukusuunnittelijan apuna ja puvustonhoitajan alaisena. Hän huolehtii vaatteista, hankkii kuvauksiin ja esityksiin oikeat puvut. Pienissä produktioissa puvustaja saattaa toimia myös pukusuunnittelijana. (Weckman 2015)

Koreografia

Tanssiteoksen käsikirjoitus tai ”kaava”, jonka laatii koreografi.

2 MU-SI-SOI! -PUVUSTUS OPINNÄYTETYÖNÄ

Tässä luvussa perehdyn opinnäytetyöni alkuvaiheeseen ja sen taustoihin. Kerron myös työni tavoitteista sekä toteutuksesta ja resursseista. Lopuksi kerron FEA-mallista sekä siitä, miten sovellan sitä Mu-Si-Soi! -tanssiteoksen puvustuksessa.

2.1 Aiheen valinta ja taustat

Kiinnostus pukutaiteeseen on ”itänyt” sisälläni pienellä liekillä jo monia vuosia, mutta en ole uskaltanut täysin uppoutua siihen. Kolmantena opiskeluvuoteni pidetty esittävän pukutaiteen kurssi kuitenkin antoi niin sanotusti potkun takamukseen ja päätin hakea työharjoitteluun harrastelijateatteriin. Ennen harjoitteluani olin alustavasti suunnitellut tekeväni opinnäytetyönäni kierrätysvaatemalliston, mutta viiden kuukauden harjoittelujakson jälkeen ajatus tuntui ammatillista uraani ajatellen huonolta. Kun opiskelut jälleen alkoivat syksyllä 2014, meille esiteltiin tarjolla olevia projekteja. Yksi näistä esiteltyistä projekteista oli Savonia-ammattikorkeakoulun

kulttuurialan musiikin ja tanssin koulutusohjelman tulevan tuotannon puvustaminen. Kyseessä oli jazztanssi, jonka ensi-illan oli tarkoitus olla helmikuun 2015 lopulla. Myöhemmässä vaiheessa esitysten ajankohdaksi muutui kuitenkin viikko 5 tammikuun 2015 lopulla. Varasin projektin itselleni opinnäytetyöksi. Epäilin aluksi omaa osaamistani, sillä minulla ei ollut kokemusta tanssivaatteista tai joustavista materiaaleista. Toivoin kuitenkin, että tässä projektissa saan haastaa itseäni ja opin monia uusia asioita - virheiden ja oivallusten kautta.

Produktiossa on mukana kolmetoista Savonia-ammattikorkeakoulun ensimmäisen vuosikurssin tanssinopettajaopiskelijaa sekä nelijäseninen bändi, jonka jäsenet ovat musiikinopiskelijoita. Musiikin on säveltänyt Matti Ritvanen ja koreografina toimi jazztanssin lehtori Sirpa Möksy. Minun työni oli suunnitella ja valmistaa puvustus tanssiin sekä stailata bändissä soittavat muusikot.

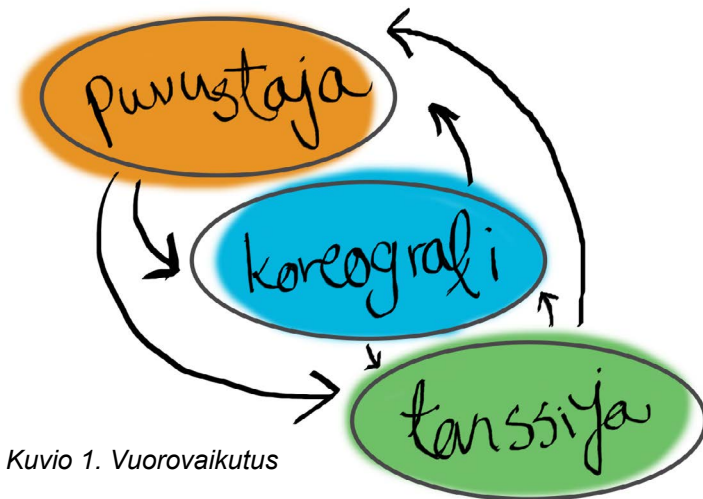
2.2 Mu-Si-Soi! -puvustuksen tavoitteet

Opinnäytetyöni tavoitteena on luoda toimiva puvustus Mu-Si-Soi! -produktioon. Puvustuksen tärkein tehtävä on tukea koreografiaa sekä toimia tanssijan työasuna. Esiintymisasujen tulee olla samalla sekä käytännöllisiä että esteettisiä ja niiden täytyy toimia niin kokonaisuutena kuin yksittäinkin. Esiintymisasu toimii tanssijan suojana ja sen on mahdollistettava kaikki koreografiassa olevat liikkeet. Tärkeä asia Mu-Si-Soi! -puvustuksessa oli myös se, että sen tulee tukea myös musiikkia ja huomioon täytyi ottaa myös se, että esiintymispaikkana toimii Kuopion Musiikkikeskuksen Valohalli, joka on kylmä ja vetoisa paikka. Koreografin toiveena oli myös, että osana puvustusta käytetään joitakin jo valmiina olevia asuja. Tavoitteenani on myös kerätä materiaalia ammatilliseen portfoliooni sekä kartuttaa kokemuksia ja taitoja.

2.3 Puvustuksen toteutus ja resurssit

Mu-Si-Soi! -puvustuksen suunnittelu- ja toteutusvaihe tapahtui enimmäkseen koulun tiloja hyödyntäen. Tanssijoiden harjoitusten seuraaminen oli myös oleellinen osa

prosessia. Harjoitukset olivat enimmäkseen Kuopion Musiikkikeskuksen tanssisalissa. Päätin, että teen koko puvustuksen itse, enkä halunnut ketään avukseni, sillä opiskeluaikani olemme tehneet runsaasti ryhmäprojekteja ja päässeet harvoin toimimaan yksin. Tiedän, että osaan toimia ryhmässä, joten halusin kokeilla puvustuksen tekemistä yksin, vaikka koko produktiossa tietenkin oli mukana suuri joukko ihmisiä, joiden kanssa työskentelin. Tiesin, että urakka tulisi olemaan suuri, mutta luotin itseeni, kun tein päätöksen toimia yksin.

Kuvio 1. Vuorovaikutus

Projektin aikana olin yhteydessä koreografiin lähes viikoittain sähköpostitse, puhelimitse sekä kasvotusten. Hän oli se, joka teki lopulliset päätökset puvustukseen liittyen. Sovitusten yhteydessä kysyin myös tanssijoiden

mielipiteitä ja tunteita asuihin liittyen. Puvustuksen aikataulu eteni produktion ehdoilla. Esitysten ajankohta aikaistui usealla viikolla ja siirtyi viikolle 5 (2015). Tämä aiheutti paniikinomaisen reaktion ja jouduin tekemään muutoksia omaan aikatauluuni. Päätin, että valmistan koko puvustuksen, ennen kuin aloitan opinnäytetyön raportin kirjoittamista. Tämä päätös osoittautui oikeaksi, mutta siirsi opinnäytetyöni valmistumista kuukaudella eteenpäin.

Koska minulla ei ollut aikaisempaa kokemusta tanssista ja sen vaatimuksista vaatteissa, kävin useissa produktioharjoituksissa havainnoimassa. Keräsin paljon kuva- sekä videomateriaalia, joista pystyin analysoimaan liikkeitä ja niiden tuottamia haasteita vaatteessa. Tarkkailin myös tanssijoiden persoonia, jotka myös inspiroivat minua suunnitteluprosessin aikana. Koin persoonien huomioonottamisen tärkeäksi, sillä Mu-Si-Soi! on ei-kerroinnallinen tanssiteos.

Hattukuvaukset

Ennen varsinaisen suunnittelutyön aloittamista, suunnittelin ja valmistin ensimmäisiä kuvauksia varten kolme hattua. Kuvaukset olivat viikko kuluttua ensimmäisestä tapaamiseni koreografi Möksyn kanssa. Vaatteita en tietenkään ehtinyt valmistaa kuvauksia varten, joten tanssijoilla oli omat- tai lainavaatteet yllään hattujen lisäksi.

Kuva 3. Hattukuvaukset

Mu-Si-Soi! -produktion puvustuksen aikataulu

Syyskuu
2014

- Projektin tutustuminen

lokakuu
2014

- Suunnitteluprosessin aloittaminen
- Tanssijoiden mittojen otto
- Tapaamisia koreografin kanssa

Marraskuu
2014

- Työsuunnitelmaseminaari 13.11.2014
- Suunnitteluprosessin loppuun vieminen 12.11.2014
- Kuosikankaan tilaaminen kuun alussa
- Tapaamisia koreografin kanssa
- Kaavoittaminen ja valmistus alkaa

Joulukuu
2014

- Kaavoittaminen ja valmistus jatkuu
- Harjoituksissa käymistä
- Sovituksia
- Osa vaatteista jo valmiina

Tammikuu
2015

- Valmistusta
- Loppusovituksia
- Korjauksia
- Kaikki vaatteet valmiita viikolla 4
- Esitykset viikolla 5

Kuvio 2. Mu-Si-Soi! -produktion puvustuksen aikataulu

Puvustuksen budjetti

Yksi suurista haasteista Mu-Si-Soi! -puvustuksessa oli pieni budjetti, joka oli 500 €. Tanssijoiden suuri määrä, tiukka aikataulu ja yhtenäisen kokonaisuuden tavoittelu estivät käyttämästä kierrätysmateriaaleja. Tiesin alusta asti joutuvani prosessin aikana laittamaan budjetissa pysymisen materiaalien laadun edelle.

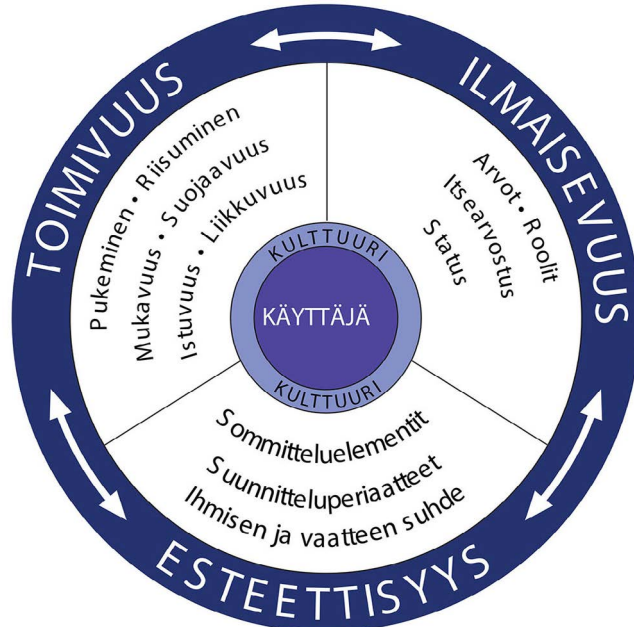
Tilatut kuosikankaat (Fabric.com)	145,69 €
+ tulli/alv	35,41 €
Leggingsit (E-bay)	39,98 €
Neulosmateriaali (Eurokangas)	113,05 €
Sifongit (Eurokangas)	82,80 €
Lisätarvikkeet	24,15 €
Valmiit trikoopaidat (H&M)	49,95 €
YHTEENSÄ	500,03 €

Kuva 4. Kankaan leikkuuta

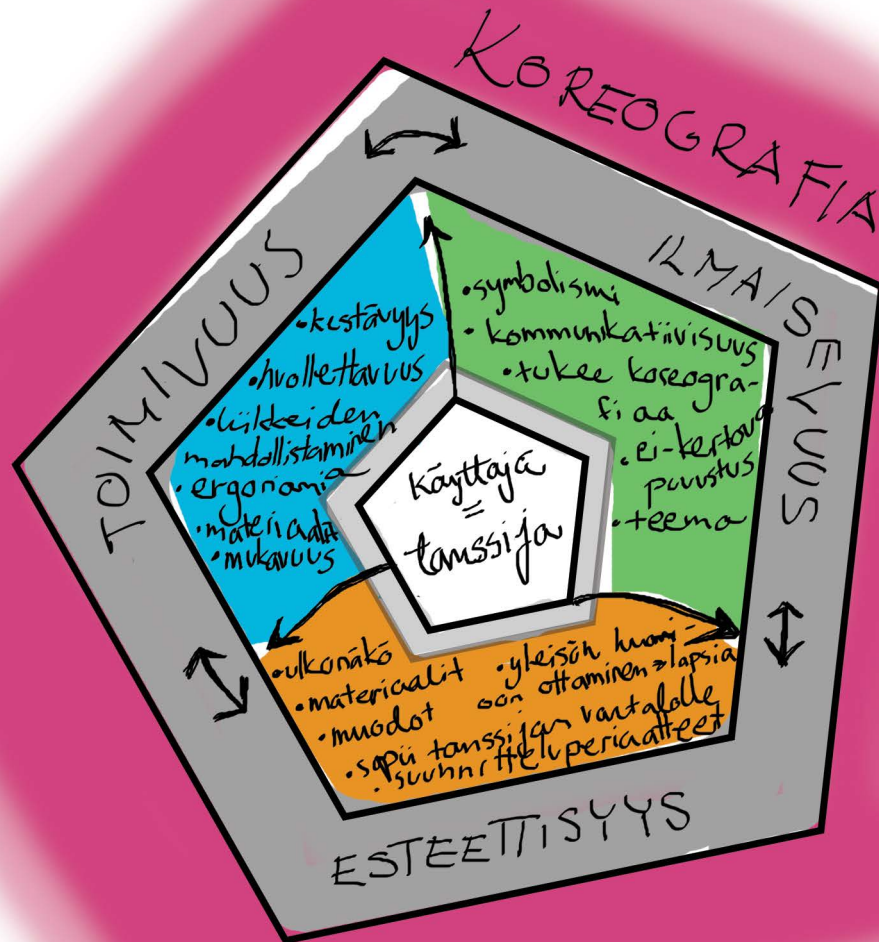
2.4 Puvustuksen tarkastelu FEA-mallin mukaisesti

”Tanssipukua tarkasteltaessa paneudutaan erikoisvaatesuunnittelun alalajiin, jossa on tunnustettava paitsi toimivuus ja laajimmat mahdolliset liikeradat, myös estetiikka sekä pukujen kestävyys ja huolto-ominaisuudet” (Helve 2009, 136). Näitä Helven mainitsemia kriteerejä on helppo tarkastella FEA-mallin avulla ja käytinkin tätä mallia työkalunani suunnitellessani Mu-Si-Soi! -tanssipuvustusta ja opinnäytetyön raportissa se kulkee mukana alusta loppuun.

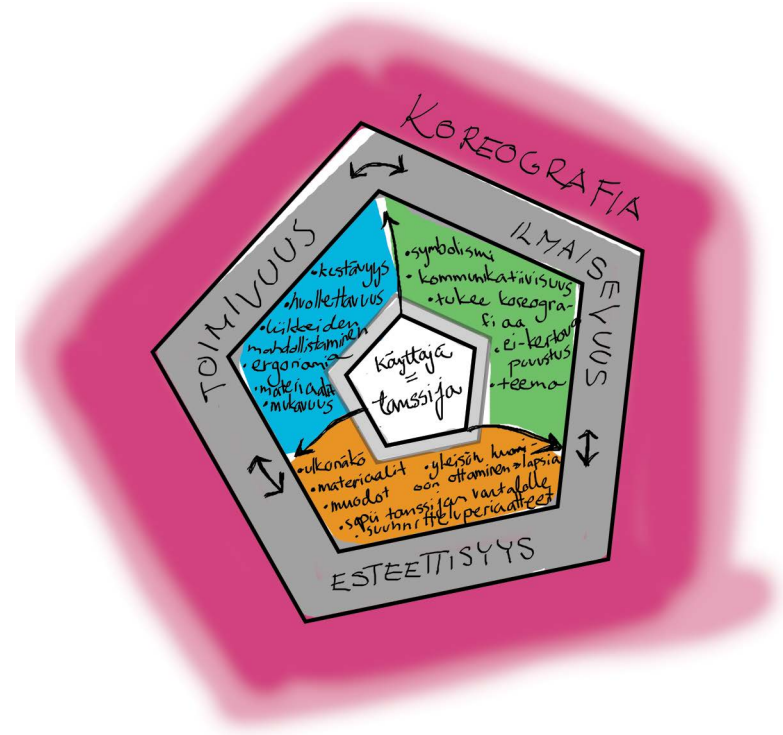
Kuvio 3. FEA-malli Lamb & Kallal 1991 (suomentanut Koskennurmi-Sivonen)

FEA-malli lyhenee sanoista: *funktional*, *expressive* ja *aesthetic*, eli toimivuus, ilmaisevuus ja esteettisyys (Koskennurmi-Sivonen 2015). Kuviota luetaan siten, että aina ulommalla kehällä oleva asia vaikuttaa sisäpuolen kehällä olevaan asiaan ja kaiken suunnittelutyön keskiössä on aina käyttäjä. Tanssipuvustusta suunniteltaessa keskiössä on tietenkin tanssija ja koreografiallakin on oltava paikkansa kuviossa. Opinnäytetyössäni sovellan FEA-mallia ja käytän sitä kantavana voimana myös raportissani. FEA-mallin sovelluksessa (Kuvio 4) olen lisännyt kuvioon mielestäni nimenomaan tanssipuvustukselle tärkeitä asioita.

Kuvio 4. FEA-mallin sovellus

Kuviossani kaikkea ympäröi koreografia, sillä se määrittelee koko puvustuksen ilmeen ja sen, mitä kaikkia liikkeitä asujen on kestettävä. Kuvion keskiössä on tanssija, sillä hän on kuitenkin yksi suunnittelun lähtökohdista. Toimivuudessa tarkastelen tanssin erityistarpeita, eli asujen liikkuvuutta, mukavuutta, kestävyyttä, turvallisuutta sekä huollettavuutta. Puvustusta suunnitellessani otan huomioon sen ilmaisevuuden, eli puvustuksen on tuettava koreografiaa, tanssijaa sekä musiikkia, ja sen tulee olla kommunikatiivinen. Puvustuksen esteettisyys on suuri osa kokonaisuutta. Esteettisyyteen kuuluvia osa-alueita ovat värit, muodot, asun sopivuus kantajalleen, kokonaisuuden yhteensopivuus ja yleisön huomioiminen.

Kuvio 4. FEA-mallin sovellus

3 ESIINTYMISASUN TOIMIVUUS TANSSISSA

Tässä luvussa tarkastelen tanssipuvustuksen suunnittelua FEA-mallin mukaisesti toimivuuden näkökulmasta. Kerron myös mitä ratkaisuja olen Mu-Si-Soi! -projektin edetessä tehnyt ja miten ne ovat toimineet. Perehdyn tanssivaatteiden ergonomiaan ja käytettävyyteen, sekä esiintymisasujen huollettavuuteen. Tämä luku perustuu suurilta osin omiin kokemuksiini ja havaintoihini Mu-Si-Soi! -projektin ajalta, sekä jossain määrin myös aikaisempiin kokemuksiini ja tietoihini vaatetusosalta.

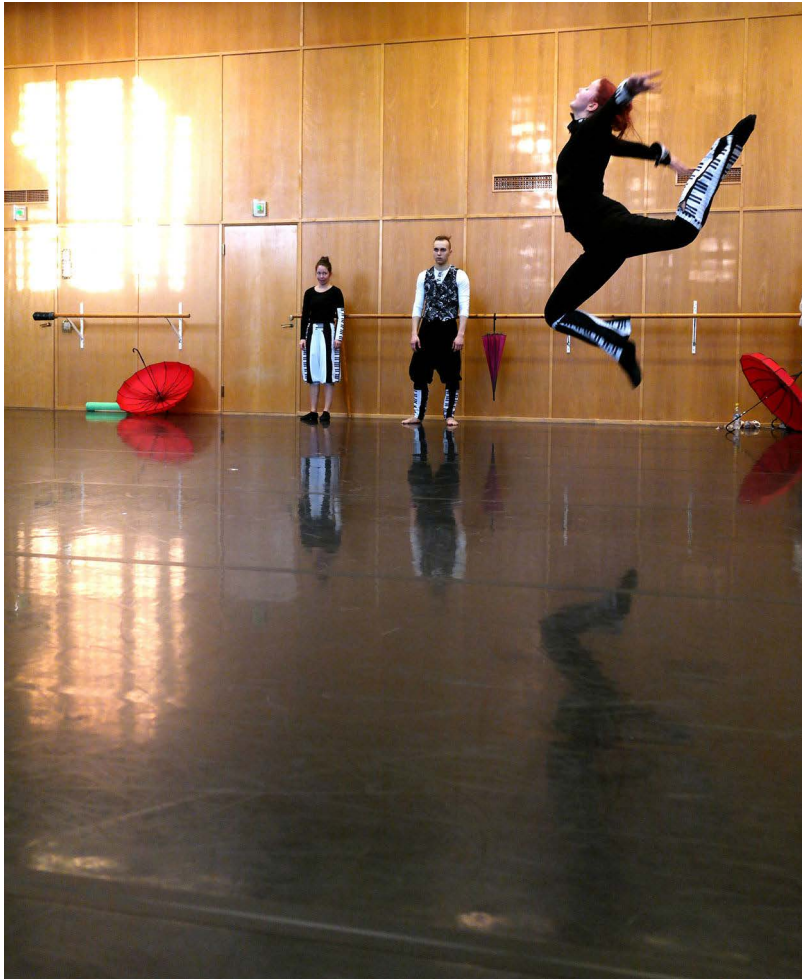
3.1 Tanssivaatteiden ergonomia ja käytettävyys

Tanssin puvustaminen on esittävän pukutaiteen alalaji, jossa on tärkeää ottaa huomioon tanssin liikkeet ja niiden laajuus. Esiintymisvaatteet ovat tanssijan työasu ja hänen tulee tuntea olonsa mukavaksi ne yllään. Varsinaisen esiintymisasun mukavuutta lisää se, että tanssija pystyy pukemaan sen alle käytännölliset alusvaatteet. Tanssipuvun tulee siis sallia mahdolliset rintaliivien tai

urheiluliivien olkaimet. Esiintymisasun tulee myös suojata tanssijaa ilman lämpötilalta ja esimerkiksi lattian aiheuttamilta palovammoilta. Opinnäytetyössään Vanhala kiteyttää tanssipuvun tärkeimmät ominaisuudet: ”Tanssijan ei ole mahdollista tanssin aikana kiinnittää huomiota vaateen toimintaan, joten vaate tulee suunnitella niin, ettei se vaikeuta liikkumista, tai aiheuta vaaratilanteita esimerkiksi takertumalla” (Vanhala 2014, 15). Tanssipuvustus ja teatteripuvustus eroavat toisistaan nimenomaan vaatimustensa suhteen ja niissä painotetaan asioita eri tavoin. Teatterissa on tärkeää luoda hahmo ja käytettävyys saattaa jäädä taka-alalle, kun taas tanssissa mietitään ensin ergonomiia ja käytettävyyttä ja näiden pohjalta luodaan toimiva tanssiasu. Tanssissa puvun pitää olla osa liikettä ja sen funktionaalisuuteen ja materiaalivalintoihin sekä teknisiin ratkaisuihin on kiinnitettävä erityisesti huomiota. (Sotti 2009, 18)

Tanssivaatteita suunnitellessa on tärkeä huomioida kaikki koreografian ääriasennot. Jotta esiintymisasu on tanssijan yllä mukava ja mahdollistaa kaikki liikkeet, on kaavoitusvaiheessa huomioitava tanssijan kehon dynaamiset mitat. On suositeltavaa, että tanssivaatteiden

materiaali on joustavaa, sillä tällöin liikkuminen on vaivatonta ja vaatteiden repeytymisen riski pienenee huomattavasti. Erittäin joustavassa materiaalissa dynaamisten mittojen merkitys pienenee, mutta niitä ei kuitenkaan pidä kokonaan unohtaa.

Kuva 5. Asuja testataan harjoituksissa

3.1.1 Tanssijan staattiset ja dynaamiset mitat

Teoksessa Vaatteet ja haasteet (Risikko & Mattila-Vesalainen 2006, 97) kerrotaan ihmiskehon staattisista- ja dynaamisista mitoista ja siitä, miten ja miksi nämä mitat otetaan:

”Ihmisen **staattiset mitat** ovat niitä mittoja, jotka mitataan paikoillaan seisovasta ihmisestä. Staattiset mitat ovat peruskaavan ja vaatteiden kokomitoituksen määrittelyn pohjana.”

”**Dynaamiset mitat** ovat niitä mittoja, jotka ihmisestä voidaan mitata hänen liikkeessään tai pysähtyessään tyypillisiin työ- tai urheilusuoritusasentoihin. Dynaamisten mittojen avulla määritellään vaatteeseen tulevat väljyydet, jotka sallivat kumartumisen ja kurkottamisen, käsien ja jalkojen laajat liikkeet, kyykistymisen ja vartalon kiertoliikkeet. Dynaamisia mittoja käytetään tuotteen mallinmukaiseen kaavoitukseen.”

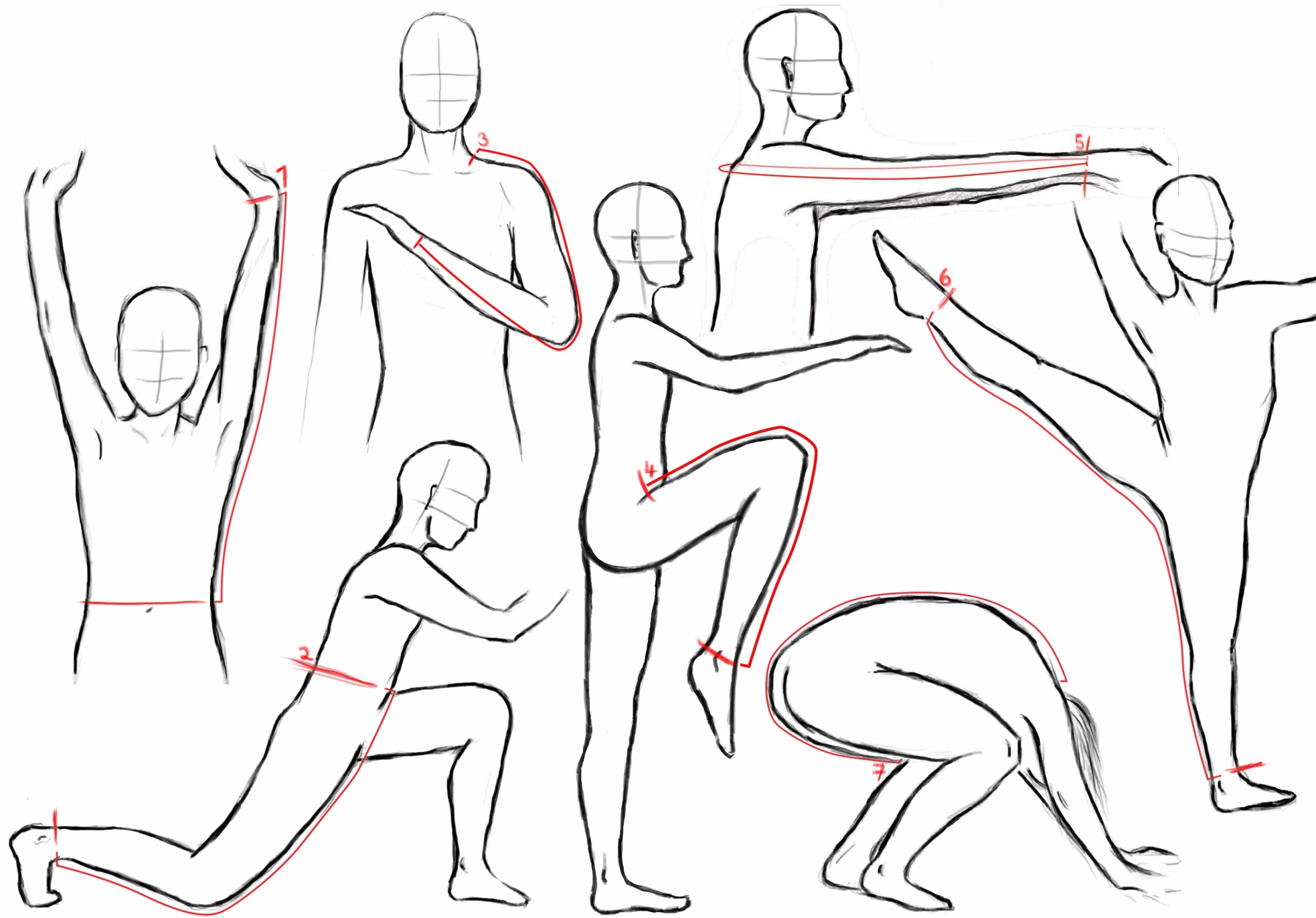
Teoksessa kerrotaan myös, että yksinkertaisimmillaan dynaamisia mittoja mitataan ihoon tai ihonmyötäiseen

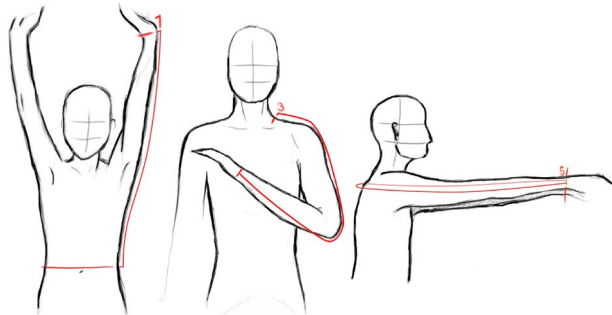
pukuun merkattujen pisteiden avulla. Myös videokuvan analysoiminen antaa selkeän kuvan kehon mittojen muutoksista liikkeen eri vaiheissa. Mittauskohdat tulee kuitenkin valita huolella, sillä iho ei jousta samalla tapaa koko kehossa. (Risikko & Mattila-Vesalainen 2006, 102)

Bordi perehtyy opinnäytetyössään hyvin siihen, miksi dynaamiset mitat ovat tärkeitä tanssiasujen valmistuksen kannalta. Hän kertoo, että staattisten ja dynaamisten mittojen erot ovat henkilökohtaisia ja saattavat vaihdella yllättävän paljon ihmisestä toiseen riippuen henkilön pituudesta, raajojen pituudesta sekä lihasten joustavuudesta. Mittojen oton jälkeen on helppo päätellä mihin vaatteessa tarvitaan lisäväljyyttä, jotta asu mahdollistaa kaikki ääriliikkeet. (Bordi 2011, 18)

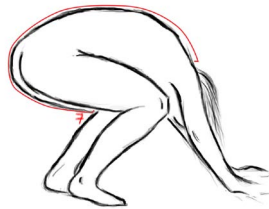
Johtuen aikataulun muuttumisesta Mu-Si-Soi! -projektissa, en mittojenottovaiheessa ottanut tanssijoista kuin staattiset mitat. Seuratessani harjoituksia ja esityksiä otin runsaasti kuva- sekä videomateriaalia tanssijoista myöhempää analysointia varten. Keräämäni materiaalin analysoinnin jälkeen minulla oli tieto siitä, mitä dynaamisia mittoja tanssijoista tulisi ottaa ja miten mitäkin liikkeet

vaikuttavat tanssijan yllä olevaan vaatteeseen. Seuraavissa piirroskuvissa havainnollistan mitä dynaamisia mittoja tanssijan kehosta kannattaa ottaa, jotta saavutetaan toimiva tanssiasu. Jokainen koreografia on tietenkin omanlaisensa ja sisältää erilaisia liikkeitä, joiden perusteella puvustajan tulee arvioida, mitä mittoja tanssijoista tulisi ottaa. Mittoja verrataan vaatteiden kaavoihin, joihin mahdolliset kaavamuutokset tehdään.

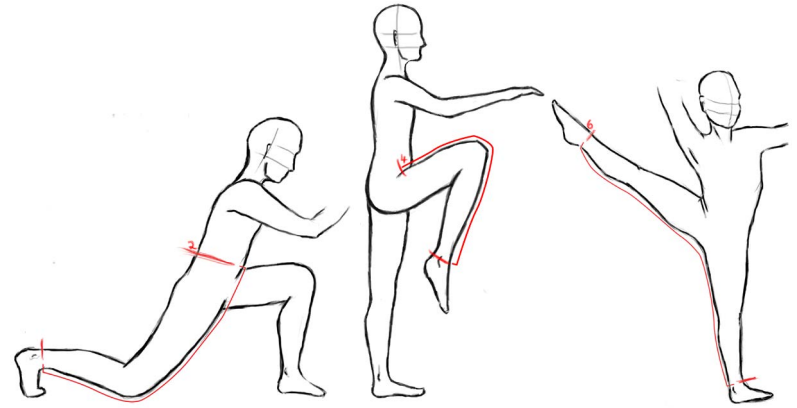

Yllä näkyvät mitat (1, 3 ja 5) on tarkoitettu määrittämään tarvittavaa lisäpituutta hihalle. Saatuja mittoja verrataan vaatekappaleen kaavoihin ja mahdollinen lisäpituus lisätään hihan kaavaan ja/tai kaavoitetaan vaatteeseen kainalo”sämpylä”.

Yllä oleva mitta (7) on erityisen tärkeä, mikäli ollaan tekemässä haalariasua, mutta hyvä huomioida myös housujen takakappaleen pituuden määrittämisen yhteydessä. Mitta on hyvä otta niskasta polvitaipeseen tai varioida, riippuen tarpeesta.

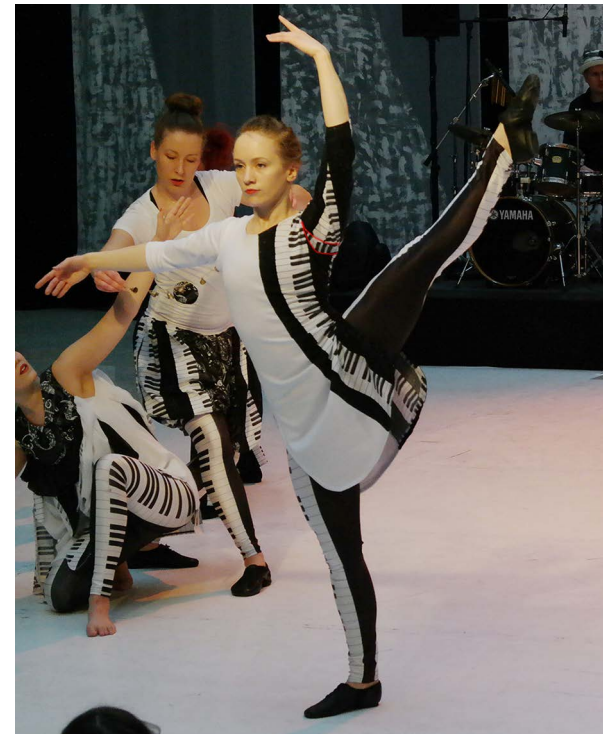
Jalkojen mitoilla (4, 2 ja 6) saadaan selville tarvittava lisäpituus lahkeeseen. Huomioon täytyy kuitenkin ottaa housujen malli, sillä leveälahkeisiin housuihin ei saa lisätä pituutta niin, että se vaikeuttaisi liikettä esimerkiksi jäämällä kantapään alle. Mittoja verrataan kaavoihin, joihin tehdään tarvittavat lisäykset.

3.2.1 Esiintymisasun mukavuus ja istuvuus tanssijan yllä

Kuten vaatteiden suunnittelussa yleensäkin, myös tanssiasun suunnittelussa lähtökohtana on käyttäjä, eli tanssija. Esiintymisasu on tanssijalle työasu, jossa hänen tulee tuntee olonsa mukavaksi ja turvalliseksi. Jos asu on epämukava käyttäjensä yllä, se näkyy myös yleisöön. Tanssijan täytyy olla yhtä esiintymisasunsa kanssa: ei ole pukua ilman tanssijaa, eikä tanssijaa ilman pukua. Mu-Si-Soi! -teoksen esiintymisasut on suunniteltu jokaiselle tanssijalle yksilöllisiksi ja näin on taattu, että vaatteet ovat mahdollisen mukavat yllä. Jokaisesta tanssijasta on tehty tanssijakortti (Liite 1), johon on merkattu henkilökohtaiset yhteystiedot sekä staattiset mitat. Lisäksi tanssijakorttiin on kirjattu eri sovitusvaiheissa tehdyt muutokset. Jokaisesta tanssijasta on myös lisätty kokovartalokuva edestä ja sivusta sekä kasvokuva. Kuvat auttavat etenkin suunnitteluprosessin alkuvaiheessa tanssijoiden nimien ja persoonallisuuksien muistamista, sekä helpottavat kaavoitusvaihetta.

Kaavoitusvaiheessa otin huomioon tanssin asettamat

vaatimukset. Lisäsin paitojen kainaloihin ”sämpylät”, jolloin pystyin kaavoittamaan hihasta istuvan ilman, että se haittasi liikkuvuutta. Ostin puvustusta varten muutamia valmiita peruspaitoja kustannuksellisista syistä. Näissä valmisvaatteissa huomasin liikkeessä, että koko vaate hilautui ylöspäin kun käsiä nostettiin vauhdikkaasti, kun taas itse valmistamani lähes samanlaiset paidat, joissa oli kainalossa ”sämpylät”, eivät nousseet. Myös moniin housuihin lisäsin haarakiilan, mikäli katsoin sen tarpeelliseksi.

Kuva 6. Kainalossa oleva ”sämpylä”, eli erillisestä kappaleesta tehty kiila.

Kuva 7. Shortseissa on 10 cm leveä ja noin 40 cm pitkä haarakiila, eli "sämpylä".

Kuva 8. Löysissä haaremi housuissa liikkumatilaa antaa melko suuri haarakiila

Jos tanssipuvustukseen suunnittelee mekkoja tai hameita, on otettava huomioon koreografiassa esiintyvät liikkeet ja se, miten helma reagoin näihin liikkeisiin. Mu-Si-Soi! -koreografiassa on runsaasti jalan nostoja, maassa kierimisiä sekä pyörähdyksiä. Jalkojen korkeat nostot tarkoittavat sitä, että hameen tai mekon helman pitää olla riittävän leveä tai siinä täytyy olla alalantiolle asti ulottuvat halkiot molemmilla sivuilla. Lattiatasossa tehtävät kierimiset nostavat helmaa, jolloin vaateen alla täytyy olla riittävän peittävä alusasus. Jos asussa ei pysty tekemään kaikki liikkeitä turvallisesti mielin ilman repeämis- tai vilautusvaaraa, saattaa tanssijalla olla epävarma olo, joka heijastuu myös esityksiin.

Kuva 9. Hameen käyttäytyminen koreografian liikkeessä. Kuva harjoituksista.

Joissakin vaatekappaleissa luotin väljyyden tuomaan liikkumavaraan. Väljissä vaatteissa täytyy kuitenkin muistaa se, että ylimääräinen kangas ei saa olla liikkeen esteenä. Esimerkiksi housuissa runsaasti madallettu haarakoukku vaikeuttaa jalan nostoja. Tähän ongelmaan voi etsiä ratkaisuja haarakoukusta sekä haarakoukun muodosta.

Kuva 10. Erimallisia housuja

Materiaalivalinnat vaikuttavat myös suuresti tanssiasun mukavuuteen tanssijan yllä. Joustavia materiaaleja kannattaa suosia, mikäli tanssin koreografian liikkeet ovat laajoja ja halutaan tehdä istuvia vaatteita. Joustamattomissa materiaaleissa on vaarana repeytyminen ääri-asennoissa. Mu-Si-Soi! -tanssiteoksen puvustamisessa käytin runsaasti joustavaa neulosta sekä lisänä kuosillisia puuvillakankaita, jotka olivat joustamattomia. Yhdistin näitä kahta materiaalia siten, että asu yllä oli vaivaton tanssia.

Kuva 11. Asuissa on yhdistelty joustavaa neulosta ja joustamatonta puuvillakangasta.

Kuva 12. Ballerinojen asut koostuivat puoliksi joustavasta neuloksesta ja puoliksi joustamattomasta puuvillakangasta.

3.1.1 Esiintymisasu tanssijan suojana

Esiintymisasu on myös tanssijan suoja montaa eri ulkoista tekijää vastaan. Tanssipuvustusta suunniteltaessa on otettava huomioon tila, jossa lopulliset esitykset pidetään. Onko tila lämmin vai kylmä? Kenties tila on vetoisa tai ulkoilman armoilla. Mu-Si-Soi! esitykset pidettiin Kuopion Musiikkikeskuksen valohallissa, joka on suuri ja avoin tila. Lähettyvillä on ulko-ovia, joten myös tilan vetoisuus on ongelma.

Mu-Si-Soi! -puvustusta suunnitellessani koreografi Möksy kertoi minulle, että tilan vetoisuus on hyvä ottaa huomioon asuissa. Tämän vuoksi suunnittelin suuren osan asuista mahdollisimman peittäviksi, jotta tanssijoille ei tulisi vilu mahdollisten väliodotusten aikana. Paljaiden jalkojen suojaksi tuli leggingsit ja suuri osa paidoista on pitkähihaisia. Vaikka osalla tanssijoista ei ollutkaan mitään käsivarsiensa suojana, en saanut valituksia kylmyydestä, eikä esitysten aikana näyttänyt siltä, että kenelläkään olisi ollut liian kylmä. Koreografia oli todella nopeatempoinen ja vaativa, jonka vuoksi tanssijoilla oli ennemminkin kuuma kuin kylmä.

Kuva 13 (ylempi) ja 14 (alempi). Kuopion Musiikkikeskuksen valohalli on avoin ja vetoisa tila

Tanssivaatteen tulee suojata tanssijaa myös lattiakon-
takteilta. Mu-Si-Soi! -koreografiassa oli runsaasti lattiata-
sossa tehtäviä liikkeitä, jopa liukuja, jolloin vaarana olivat
hankauksesta johtuvat palovammat. Näiltä vältytään
käytettäessä pitkiä housuja tai ihon sävyisiä sukkahou-
suja paljaiden säärtien peittona. Myös erilaiset nostot
vaikuttavat vaatteisiin. Nostajan täytyy saada tukeva ja
turvallinen ote nostettavasta, eikä mikään vaatekappale
saa olla esteenä tälle. Nostot saattavat myös altistaa
joustamattomat vaatteet repeytymisille. Mu-Si-Soi! -pu-
vustuksessa olleet sifonkihousut osoittautuivat ongel-
mallisiksi, sillä vaikka ne oli kaavoitettu mitoitukseltaan
isohkoiksi, repeytyivät ne silti erittäin helposti etenkin
haarasaumasta sekä takasaumasta. Näitä sifonkihousu-
ja oli kolme kappaletta, joista yhteen päätin lisätä jälkikä-
teen haarakiiilan antamaan lisää liikkumatilaa.

Kengät ovat myös osa tanssijan esiintymisasua. Mu-Si-
Soi! -produktion niukan budjetin vuoksi tanssijoilla oli
omat jalkineet: jazztossut, mustat sukat tai paljaat jalat.
Kaikilla ei ollut jazztossuja, joten kokonaisuudesta ei
ollut mahdollista saada täysin yhtenevää. Jalkineiden
erilaisuus ei kuitenkaan haitannut silmää esityksissä.

Kuva 15. Sifonkihousut, joiden ongelmana oli repeytyminen ääriliikkeissä.

Kuva 16. Koreografiassa oli runsaasti nostoja, joissa asu ei saanut vaarantaa tanssijaa.

3.1 Esiintymisasujen huollettavuus

Tanssipuvustusta suunniteltaessa tulee ottaa huomioon, että vaatteita käytetään myös harjoituksissa ennen varsinaisia esityksiä. Tanssi on fyysisesti raskas laji, joten tanssijat hikoilevat esiintymispuvut yllään, mikä tarkoittaa sitä, että vaatteiden täytyy olla pesun kestäviä. Yksittäisiä vaatekappaleita saatetaan käyttää myös myöhemmin tulevissa produktioissa, jolloin niiden on hyvä olla myös aikaa kestäviä. Hiki on tanssivaatteen pahin vihollinen. Hiki pinttyy vaatteisiin, ja aiheuttaa etenkin valkoisissa vaatteissa värjäytymiä. Myös hien haju saattaa olla ongelma, mikäli yleisö on esiintymistilanteessa lähellä lavaa. Kun olin saanut suunnittelemani asuja valmiiksi ja annoin niitä tanssijoille harjoituksissa käytettäväksi, pyysin heitä huolehtimaan itse vaatteiden puhtaudesta ja kerroin heille pesuohjeet. Jälkeenpäin olen tullut siihen tulokseen, että olisi ollut hyvä tehdä kirjalliset huolto-ohjeet kullekin asulle, jotta niitä tulevaisuudessakin huollettaisiin oikein. On tärkeä sopia etukäteen kuka hoitaa vaatteiden pesun, ellei tähän tehtävään ole jo olemassa tekijäänsä. Helpointa on, jos tanssijat pesevät itse vaatteensa, sillä he tietävät koska ne ovat hikiset.

Pukusuunnittelijan tai ompelijan on myös itse seurattava sivusta, koska pesu tulee ajankohtaiseksi.

Materiaalivalintoja tehdessä kannattaa pohtia vaatteiden huollettavuutta ja käytön määrää. Mu-Si-Soi! -puvustusta tehdessäni jouduin budjetillisistä syistä tyytymään huonolaatuiseen kankaaseen, jonka kuitusisältö oli 40 % viskoosia, 55 % polyesteria ja 5 % elastaania. Ennen valmistuksen aloittamista tein kaikille materiaaleille pesukokeiluita ja havaitsin, että musta neulos päästi erittäin runsaasti väriä. Ratkaisin värinpäästävyysongelman irrotettavilla vaatteen osilla. Esimerkiksi ”ilotrion” housuissa päädyin irrotettaviin lahkeisiin, sillä housujen yläosan kangas päästi runsaasti väriä. Kuosikuviollisissa lahkeissa on tarrakiinnitys, jotta ne voi pesun ajaksi irrottaa housuista. Samaa mallia käytin myös kahdessa pitkähäisessä paidassa, joissa oli toinen hiha kuosikangasta. Korkeasta viskoosipitoisuudesta johtuen neulos nukkaantui hankauksen ja pesujen vuoksi. Suosittelin koreografi Möksylle nukanpoistajalaitetta¹, mikäli asujen nukkaantuminen tuottaa ongelmia myöhemmin.

¹ Pieni laite, jolla saadaan poistettua tekstiileistä nukkaa ja nyppyjä.

FÖRBJUDET

Kuva 17. Kankaat pesussa ennen leikkuuta.

Kuva 18. Tarrakiinnityksellä oleva yksityiskohta.

4 ESTEETTISYYS TANSSITEOKSEN PUVUSTAMISESSA

Tässä luvussa perehdyn FEA-mallin esteettisyyso- sioon. Tarkastelen puvustusta kokonaisuutena, jonka tulee olla samaan aikaan sekä yhtenäinen, että sopia kullekin tanssijalle henkilökohtaisesti. Mu-Si-Soi! -tans- sipuvustuksessa kokonaisuuden tuli olla luonteva ja silmää miellyttävä, olematta kuitenkaan liian tasapaksu tai ”nätti”. Kerron myös Mu-Si-Soi! -tanssipuvustuksen suunnitteluperiaatteista sekä tanssijan ja asun suhtees- ta. Perehdyn myös lapsiin yleisönä ja siihen, miten hei- dät tulee ottaa huomioon puvustuksen esteettistä ilmettä suunniteltaessa.

4.1 Suunnitteluperiaatteet

Alla (kuva 19) on sanakollaasi, jossa on inspiraationsano- ja, jotka kirjoitin muistiin ensimmäisessä tapaamisessa koreografi Möksyn kanssa. Koko suunnitteluprosessi lähti käyntiin näiden sanojen avulla ja ne ovat kulkeneet alusta loppuun asti mukana, ja olen tehnyt monta pää- töstä puvustuksen suhteen näiden sanojen pohjalta.

Kuva 19. Inspiraatiosanoja

Mu-Si-Soi! -produktion puvustuksen lähtökohtina olivat koreografi Möksyn toiveet värimaailman ja muotokielen suhteen. Halusin kuitenkin, että puvustuksessa näkyisi myös oma kädenjälkeni ja omat taitoni. Oma suunnittelutyylini on hyvin avarakatseista. Yleensä suunnitteluprosessini lähtee liikkeelle siten, että aivan ensimmäiseksi teen suurpiirteisiä luonnoksia. Tämän jälkeen saatan selailla inspiraatiokuvia tai kasata ideataulun, jonka pohjalta alan kehittää ensimmäisiä luonnoksiani yksityiskohtaisemmiksi. Tyyliini kuuluu puhtaita muotoja ja mielenkiintoisia leikkaussauvoja. Syvyyttä suunnittelemini vaatteisiin pyrin luomaan materiaalivalinnoilla ja hauskoilla yksityiskohdilla.

Kuva 20. Ensimmäiset luonnokset

Suuri tanssijaryhmä asetti myös omat haasteensa, sillä teos koostui eri osista, joista osassa on näyttämöllä koko tanssijoukko, ja joissakin kohtauksissa on esillä vain osa tanssijoista. Puvustuksen suunnittelussa täytyi ottaa huomioon kokonaisuuden lisäksi nämä pienemmät ryhmät ja pienryhmien kohtausten tyyli. Puvustuksen suunnittelussa täytyi myös huomioida, että puvustus näyttää hyvältä niin kaukaa kuin läheltäkin, sillä lapsiyleisöä istui myös aivan lavan reunalla.

En halunnut käyttää suunnittelutyössäni ideataulua, sillä puvustuksen suunta oli selkeä jo alusta asti. En edes etsinyt ideakuvia suunnittelun alkuvaiheessa, vaan halusin lähteä liikkeelle puhtaalta pöydältä, sillä se kuuluu suunnitteluperiaatteisiini. Inspiraation lähteenä minulla oli vain Möksyn antama kuva vanhasta tanssiesityksen esitteestä (kuva 24 seuraavalla sivulla), sekä aiemmin mainitut ideasanat, jotka kirjoitin ylös ensimmäisessä tapaamisessamme. Suunnitteluprosessin alkuvaiheessa Möksy kertoi tahtovansa tanssiteokseen lisämausteeksi myös joitakin jo valmiina olevia asuja (kuvat 21, 22 ja 23 seuraavalla sivulla).

Kuva 21. Ritva-Liisa Pohjalaisen suunnittelema valkoinen tanssiasu, jonka oli koreografi Möksyllä valmiina.

Kuva 22. Hovineitojen punaiset asut on suunnitellut Siiri Suokas.

Kuva 23. Ruusukuningattaren asun on suunnitellut Ritva-Liisa Pohjalainen. Asu oli valmiina koreografi Möksyllä.

Tanssin Viikot

Vantaalla 16.-29.4.

Kansainvälisen Tanssin päivän gaala
la 27.4. Martinus

Matinea-elokuva Tanssii ti-su 16.-21.4. Bio Grand
Vain Rakkaudesta to-pe 25.-26.4. Vernissa

...ja paljon muuta.

vanta.fi/tanssinviikot
järj. Vantaan kaupungin kulttuuripalvelut

Kuva 24. Esite, jonka koreografi Möksy antoi suunnitteluprosessin alkuvaiheessa inspiraatioksi.

4.1.1 Muotokieli ja värimaailma

Koreografi Möksyn toiveena oli, että puvustus olisi mustavalkoinen ja selkeälinjainen. Hänen antamassaan inspiraatiokuvassa oli mukana pianokuosia, joka innosti minuakin, joten etsin vastaavanlaista kuosikangasta verkkokaupoista. Otin huomioon myös muut musiikkiaiheiset materiaalit, ja kokosin vaihtoehdot yhteen Möksyn tarkasteltavaksi. Tein myös luonnoksia, joista näkee kuosin mittasuhteet sekä sen, miltä se näyttäisi vaatteessa.

Kuvat 25 (yllä) ja 26 (vasemmalla). Alkuvaiheen luonnoksia, joissa mahdollisia kuosivaihtoehtoja

Mu-Si-Soi! -puvustuksen muotokieli ja värimaailma koostuu silueteista ja leikkaussuunnista sekä mustan ja valkoisen vastakkainasettelusta. Suurta osaa puvustuksessa esittää pianokuosillinen puuvillakangas, jota olen käyttänyt lähes jokaisessa asukokonaisuudessa. Pianokuosin rinnalle valitsimme Möksyn kanssa nuotiavaimista ja viivastoista rakentuvan kuosin, joka on samaa materiaalia kuin pianokuosikangas. Puvustuksesta oli siis tarkoitus saada mahdollisimman yksinkertainen muodoiltaan, mutta tuoda siihen kuitenkin mielenkiintoa ja syvyyttä kuosien avulla. Muotokieli on sulavaa ja silmää miellyttävää. Siinä ei ole rajuja kulmia, vaan kaikki on hyvin pehmeää ja selkeää. Suunnittelutyössä keskityin kuosin ja neulosmateriaalin mielenkiintoiseen yhdistelyyn. Pyrin myös siihen, että kuosien suhde neulosmateriaaleihin nähden olisi tasapainoinen.

4.1.2 Tanssiasujen materiaalit

Materiaalivalintojen tärkeys tulee esiin myös puvustuksen esteettisyyttä pohdittaessa. Sen lisäksi, että materiaalien tulee tuntua hyvältä tanssijan yllä sekä sallia kaikki mahdolliset liikkeet, sen tulee myös näyttää hyvältä katsojan silmään. Materiaalien ulkonäköön vaikuttaa paljon näyttämön valaistus ja lavasteet. Mu-Si-Soi! -tanssiesitykset pidettiin avarassa tilassa, jonka valaistusta ei tiedetty puvustuksen suunnitteluvaiheessa. Lattiaa peittävän tanssimaton väri vaihtoehdot olivat musta ja valkoinen, ja päädyimme Möksyn kanssa jo melko aikaisessa vaiheessa valkoiseen mattoon, sillä se antaa tilaan raikkautta ja luo kontrastin mustan taustan kanssa.

Materiaalivalintoja tehdessä täytyy miettiä myös haluaako mattapintaista vai kiiltävää kangasta. Myös nukkapintaiset kankaat näyttävät mielenkiintoisilta lavalla, mutta niissä on oltava tarkka valmistuksen suhteen, sillä nukan suunta vaikuttaa asun ulkonäköön. Valitsin Mu-Si-Soi! -puvustukseen vain mattapintaisia materiaaleja, sillä koin, että kiiltävät materiaalit muuttaisivat puvustuksen koko idean. Mattapintaiset materiaalit sopivat mielestäni

paremmin lapsille suunnattuun esitykseen ja ne näyttävät paremmilta suuressa tanssijajoukossa, jossa on monenlaisia asuja.

Myös vaatteisiin tulevien vetoketjujen, nappien, ynnä muiden kiinnitysmekanismien miettiminen asuihin on osa suunnittelutyötä ja vaikuttaa kokonaisuuden esteettisyyteen. Suunnittelijan tulee päättää, haluaako hän kiinnitysmekanismien näkyvän vai haluaako hän piilottaa ne kokonaan katsojan silmistä. Esimerkiksi piilovetoketjujen ongelma on se, että ne rikkoutuvat helposti. Tästä syystä en valinnut Mu-Si-Soi! -puvustukseen lainkaan piilovetoketjuja, vaan käytin jäməkämpä vetoketjuja, jotka kuitenkin valitsin kankaan värin mukaan, jolloin ne eivät juuri näkyneet katsojalle. Muutama asuun valitsin kiinnitysmekanismiksi napin ja reikäkuminauhan, sillä ne tuovat asuun säädeltävyyttä ja helpottavat pukemista.

4.2 Asujen ja tanssijoiden suhde

Tanssijan suhde omaan esiintymisasuunsa on myös osa esteettisyyttä. Mu-Si-Soi! -tanssiesityksen puvustuksen tavoitteina oli suunnitella puvut kunkin tanssijan persoonalle ja vartalolle sopivaksi. Näin taataan se, että tanssija viihtyy puku yllään ja tuntee itsensä edustavan näköiseksi lavalla. Myös katsojan näkökulma täytyy ottaa huomioon puvustusta suunnitellessa. Asun ja tanssijan tulee ikään kuin sulautua yhteen yhdeksi esteettiseksi kokonaisuudeksi.

Kuva 27. Kolmella tanssijalla oli asu, joka koostui sifonkihioisista, hameesta ja sifonkihousuista hameen alla. Asut sopivat kunkin tanssijan henkilökohtaiseen tanssityyliin hyvin ja toivat liikkelle lisäpotkua.

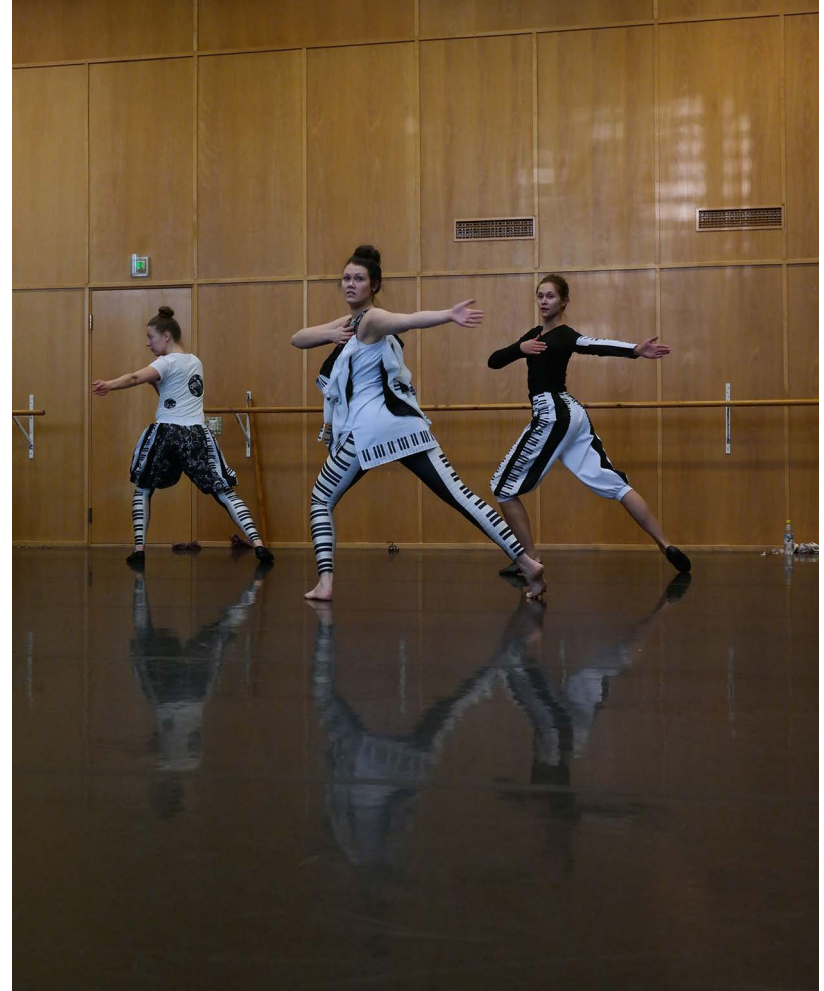
Kuva 28. Tanssijat olivat lavalla omana itsenään

Kuva 29. Ballerinojen kohtauksessa oli selkeä juoni

Kuva 30. Alkukohtauksen sateenvarjon pitäjällä oli leikkujätteestä tehty mekko, joka erotti hänet selkeästi muusta tanssijoukosta kyseisessä kohtauksessa.

Kuva 31. Leikkujätteestä valmistettu mekko kuitenkin sulautui hyvin muuhun tanssijoukkoon muissa kohtauksissa.

4.3 Lapset kohdeyleisönä

Päivinen (2011, 21) perehtyy opinnäytetyössään lapsiyleisön vaatimukseen. Hän sanoo, että esitysten tekeminen lapsille tuo mukanaan ”omia tarpeita ja vaatimuksia, joihin esityksen on vastattava soveltuakseen lapsiyleisölle”. Mu-Si-Soi! -tanssiesitystä markkinoitiin pääasiassa päiväkoteihin ja sitä mainostettiin kaiken ikäisille sopivaksi. Koreografiassa oli otettu huomioon lavan edessä olevilla matoilla istuva lapsiyleisö. Puvustusta suunnitellakseni otin itsekini huomioon sen, että kohdeyleisönä ovat päiväkotikäiset lapset. Lapsille suunnattu puvustus ei saa olla liian totista, vaan liioittelu on sallittua. On myös tärkeää, että annatetaan tilaa lapsen mielikuvitukselle, mutta on myös ymmärrettävä lapsen mielikuvituksen rajat. Lapset huomaavat vaatteissa asioita, joita aikuiset eivät edes tule ajatelleeksi. Esimerkiksi eräs tanssijoista kertoi yleisössä olleen lapsen sanovan: ”Äiti kato, Niinalla on siivet”. Siivillä lapsi tarkoitti tanssiasuun kuuluvaa valkoista sifonkiboleroa. Itse en tullut ajatelleksikaan, että joku voisi mieltää boleron siiviksi ennenkuin joku sen sanoi.

Kuva 32. Niinan ”siivet”.

Värit ja muodot tulee myös sovittaa lapsiyleisölle sopiviksi. Mustavalkoisuus on sen selkeyden vuoksi hyvä vaihtoehto, ja pianonkosketinkuosi tuo selkeän assosiaation musiikkiin. Myös kirkkaat värit ja esimerkiksi pastellisävyt ovat mielestäni hyvä vaihtoehto lapsiyleisölle suunniteltaessa. Mu-Si-Soi! -puvustus on hyvin selkeälinjaista ja muodot ovat pehmeitä. Lapset ovat vilkkaita, ja heidän mielenkiinto saattaa herpaantua helposti. Puvustuksen tulee siis olla mielenkiintoinen. Vaikka tanssiesitys onkin pääasiassa lapsille suunnattu, on otettava huomioon myös aikuiset katsojat, jotka tuovat lapsensa tai hoidokkinsa katsomaan esitystä. Mielestäni onnistuin kohdeyleisön huomioon ottamisessa hyvin, sillä sain kehuja puvustuksestani myös aikuisilta.

5 TANSSIPUVUSTUKSEN ILMAISEVUUS

FEA-mallissa toimivuuden ja esteettisyyden rinnalla on ilmaisevuus. Tällä tarkoitetaan muun muassa puvustuksen kommunikatiivisuutta ja vuorovaikutusta sekä tanssijan roolia, arvoa ja statusta. Tärkein osa tanssipuvustuksen ilmaisevuutta on sen ja koreografian toimivuus yhdessä. Ilmaisulliset ominaisuudet ovat yhteydessä vaateen vuorovaikutuksellisiin ja symbolisiin näkökohtiin (Koskennurmi-Sivonen 2015). Vanhala (2014, 18) kuitenkin toteaa opinnäytetyössään että vaateen itseisarvo ja visuaalisuus toimivat riittävinä perusteluina valinnoille ja jokaiseen pieneen yksityiskohtaan ei tarvitse sisällyttää symboliikkaa.

Symbolismi

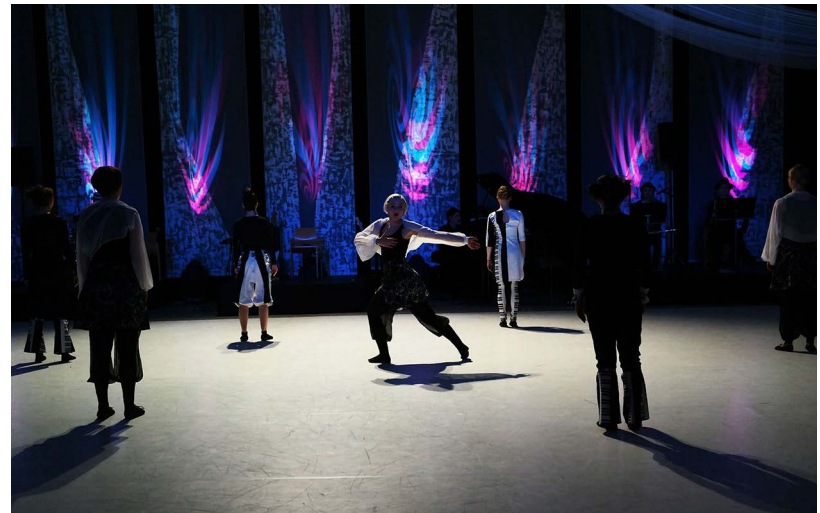
Mu-Si-Soi! -puvustuksen symbolismi keskittyy koreografisen Möksyn antamiin avainsanoihin. Näitä sanoja ovat muun muassa rytmi, musiikki, liike, groove, kasvu ja dynaamisuus. Selkeimmin ymmärrettävä symbolismiin liittyvä seikka puvustuksessa olivat kuosit, joka assosioituu niin lapsilla kuin aikuisillakin musiikkiin. Musiikki olikin yhtenäinen tekijä koko teoksessa ja se korostuu vaatetuksen ansiosta (Möksy 2015).

Kuva33. Soittajia ja soittimia

5.1 Puvustus tukee ei-kerronnallista koreografiaa

Tanssipuvustuksen tarkoitus on pääasiassa tukea koreografiaa ja olla yksi esityksen kantavista voimista. Sen perimmäinen tehtävä on myös luoda katsojalle mielikuva tietystä ajasta, paikasta ja ulottuvuudesta sekä tunteista ja tunnelmista (Helve 2009, 138). Esiintymisasut ovat erittäin tärkeä osa tanssia ja ne luovat ensivaikutelman tanssiteokselle. Mu-Si-Soi! -tanssiteoksen teemana oli musiikki ja rytmi, ja teeman tuli heijastua myös puvustukseen. Puvustuksen kuosi- ja värimaailma liittyy vahvasti musiikin maailmaan ja muodot sekä linjat symboloivat rytmiä ja liikettä. Esittävässä taiteessa tunnelma on monen tekijän summa. Liike, musiikki, valot ja puvut ovat elementtejä, joilla voidaan muuttaa teoksen tunnelmaa ja katsojille syntyviä mielikuvia (Vanhala 2014, 18). Mu-Si-Soi! -koreografiassa liu'utaan tunnelmasta toiseen valojen ja musiikin avulla. Pysin puvustuksessa siihen, että kaikki asut sopivat hyvin jokaiseen tunnelmaan. Tässä auttoi puvustuksen mustavalkoisuus, sillä valkoinen myötäili valoja, joiden avulla tunnelmia luotiin.

Kuva 34. Kohtauksien tunnelmia muunneltiin valojen avulla

Mu-Si-Soi! on tarinaton tanssiteos. Siinä tanssijoilla ei ole roolihahmoja, vaan he ovat lavalla omana itsenään. Mu-Si-Soi! -koreografiassa tunnelmat ja erilaiset musiikit ja rytmit korvaavat tarinan. Tanssiteoksen ilmaisevuudesta huolehtii enimmäkseen juuri musiikki, mutta pyrin tuomaan samaa tunnelmaa myös puvustukseen. Tanssiteoksen juonettomuuden vuoksi Mu-Si-Soi! -asuissa esteettisyys nouseekin ilmaisevuutta tärkeämmäksi aiheeksi.

5.2 Tanssipuvustuksen kommunikatiivisuus

Kun aloitin Mu-Si-Soi! – tanssiteoksen puvustuksen suunnittelun, mietin, mitä minä itse haluan kertoa puvustuksella. Koreografi Möksyltä saamieni inspiraatioasanojen lisäksi halusin puvustuksesta käyvän ilmi että se on lapsille suunnattu ilman että asiaa täytyy erikseen kertoa. Halusin myös suunnitella puvustuksen, joka ei olisi stereotypinen jazztanssin puvustus. Mielikuvani perinteisestä jazzpuvustuksesta on, että se on melko vähäeleistä. Asut ovat tyköistuvia ja päävärinä tuntuu olevan musta. Päätin, että Mu-Si-Soi! -tanssiteoksen puvustuksen ei tarvitse olla selkeästi jazztanssin puvustus, vaan halusin siihen muotoja ja väljyyksillä leikittelyä. Halusin puvustuksen luovan positiivisia mielikuvia katsojille. Puvustuksen tulisi olla hauska ja pirteä sekä sen olisi nostettava hymy katsojan huulille. Pidin kuitenkin puvustuksen esteettisyyttä ja toimivuutta tärkeämpänä kuin kommunikatiivisuutta. Kommunikatiivisuus tulee esiin vaatteesta vasta sen ollessa valmis, eikä se ole yksi suunnitteluperiaatteista.

Kuva 35. "Ilotrion" asut olivat lähimpänä perinteisiä jazztanssiasuja

6 TOIMIVUUS, ILMAISEVUUS JA ESTEETTISYYS YHDISTYVÄT KOKONAIUUDEKSI

Tässä luvussa pohdin Mu-Si-Soi! – tanssiteoksen puvustusta FEA-mallin mukaisena kokonaisuutena. Tarkastelen omia valintojani eri näkökulmista ja kerron omasta kehitymisestäni projektin aikana. Perehdyn uudestaan opinnäytetyöni tavoitteisiin ja mietin olenko saanut täytettyä nämä tavoitteet.

Mu-Si-Soi! -tanssiteoksen puvustuksen tavoitteena oli olla käytännöllinen ja toimiva kokonaisuus, jonka asut toimivat niin yksin kuin yhdessäkin. Puvustus oli tarkoitettu suunnitella tietyn teeman alle, ja tämä loi siihen ilmaisevuutta ilman suurempia suunnitelmia, kun taas toimivuus ja esteettisyys olivat tarkkaan mietittyjä kokonaisuuksia. Sain paljon kiitosta puvustuksen esteettisyyden suhteen ja mustavalkoisuutta pidettiin hyvänä ratkaisuna, ja Möksy (2015) sanookin antamassaan palautteessa, että puvustus oli kokonaisuudessa raikas, tyylikäs, inspiroiva ja erittäin toimiva. Myös tanssijat

pitivät puvustuksesta ja sanoivat palautekeskustelussa sen innostaneen heitä produktion alkuvaiheessa ja monelle heistä tämä oli ensimmäinen projekti, jossa tanssiasut on tehty tanssijoille henkilökohtaisten mittojen mukaan. Yksi tavoitteista olikin, että tanssiasu toimii tanssijan työvaatteena, joka yllään hänen on helppo tehdä työtään, eli tanssia. Pyrin myös siihen, että tanssiasut ovat yksilöllisiä, mutta samalla kuitenkin osa yhtenäistä kokonaisuutta. Tässä onnistuin mielestäni hyvin ja Möksykin (2015) totesi, että samalla kun erilaiset asut toivat persoonaa esille, kokonaisuudessa asut loivat yhtenäisen vahvan ryhmän. Yksi tanssipuvustuksen suurimpia tavoitteita oli, että se tukisi koreografiaa ja olisi ikään kuin koreografian ja tanssijan jatke. Tässäkin onnistuin mielestäni hyvin ja asut näyttivät soveltuvan koreografian liikkeisiin ja koreografi Möksyn sanoja lainaten: ”puvustus antoi siivet koreografialle”. Myös bändin stailaus oli onnistunut ja he sopivat hyvin mustavalkoiseen kokonaisuuteen. Ainut asia, joka minua häiritsi lavalla, olivat bändin puiset tuolit, mutta Kuopion Musiikkikeskuksella ei ollut muita vaihtoehtoja, eivätkä resurssit riittäneet uusien tuolien hankkimiseen ensi-iltaa edeltävänä iltana. Suunnitellessani Mu-Si-Soi! -tanssipuvustusta, pyrin

ottamaan huomioon sen, että valmistaisin kaiken itse. Pyrin pitämään rakenteet mahdollisimman yksinkertaisina pilaamatta asujen ulkonäköä. Pidin tärkeänä, että asut olisivat mahdollisimman nopea valmistaa yhden ihmisen voimin. Päädyin myös siihen lopputulokseen, että en valmista sovituskappaleita vaatteista, vaan teen tarvittavat sovitusmuutokset varsinaisiin vaatekappaleisiin, jotka valmistin mahdollisimman pitkälle valmiiksi, ennen kuin sovitin niitä tanssijoille. Ainoastaan miestanssijan housuista tein sovituskappaleen, sillä halusin varmistaa, että housujen väljyys ei ole haitaksi liikkeessä. Valmistus- ja sovitusvaiheessa korostui tanssiasujen toimivuus, mutta myös esteettisyys täytyi ottaa huomioon, kun asuja sovitettiin tanssijoille. Asujen huollettavuus aiheutti jonkin verran ongelmia, sillä mustan neulosmateriaalin värinpäästävyys pesussa esti materiaalien helpon yhdistelemisen. Ongelman ratkaisin tarrakiinnityksillä, jotta saman vaateen eri osia voitaisiin pestä erillään. Tarraratkaisut ovat toimivia jonkin aikaa, mutta jos asuja käytetään aktiivisesti myöhemmin, tarrat kuluvat, eivätkä enää pidä.

Suunnitteluvaiheessa sain kehuja luonnosten

piirtotyylistäni. Luonnostelin asut tanssijan ylle, enkä suorassa seisovan vartalon päälle. Pyrin siihen, että luonnoksista näkisi, miten vaate liikkuu käyttäjänsä yllä ja miten se mahdollistaa tanssin liikkeitä. Suurimmassa osassa luonnoksista kuvassa oli joukko tanssijoita, eikä vain yhtä ihmistä, jotta kokonaisuuden hahmottaminen helpottuisi.

Kun tarkastelen puvustusta näin jälkikäteen, huomaan pieniä yksityiskohtia, jotka olisivat voineet olla toisin, mutta loppujen lopuksi olen kuitenkin tyytyväinen lopputulokseen.

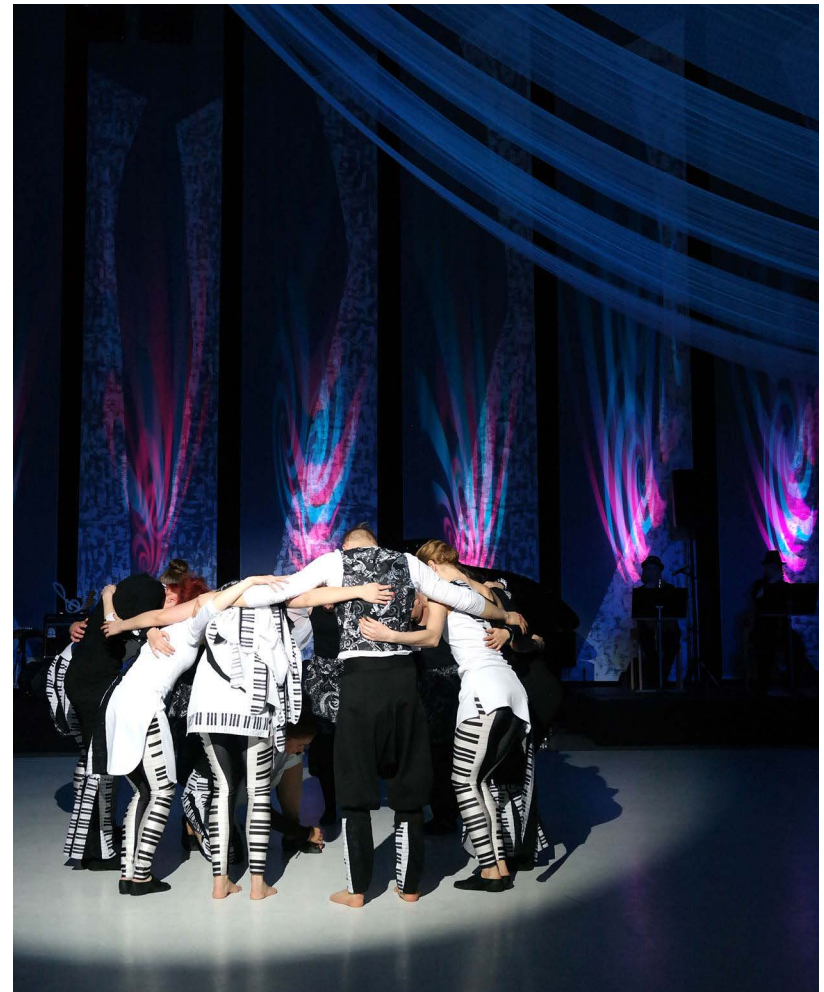
Kuva 36. Hattu

Pohdintaa omasta ammattillisesta kasvusta ja tulevaisuudennäkymistä

Yksi tavoitteista oli oman ammatillisen osaamisen kehittyminen. Projektin aikana opin paljon uusia asioita liittyen esimerkiksi tanssin vaatimuksiin, kaavoitukseen, suuren ryhmän puvustamiseen ja monialaiseen yhteistyöhön. Opin myös itsestäni uusia asioita ja hahmotin millainen työntekijä olen, kun saan tehdä kaikki puvustuksen vaiheet yksin. Lopputulosten näkeminen ja kehujen kuuleminen antoi minulle myös itsevarmuutta puvustajana. Koen, että olen kasvanut ammatillisesti opinnäytetyön teon aikana. Puvustaminen kiinnostaa minua edelleen suuresti, mutta pohdin, onko alalla riittävästi töitä tällä hetkellä. Haluaisin myös lisää kokemusta teatterista ja roolillisten teosten puvustamisesta.

Uskon, että tämä projekti antaa minulle valmiudet suunnitella erilaisia tanssipuvustuksia ja asuja tulevaisuudessa ja kiinnostukseni nimenomaan tanssista ja sen puvustamisesta kasvoi huomattavasti. En vielä tiedä, mitä tulevaisuus tuo tullessaan, mutta vaatetusalaa en aio hylätä missään vaiheessa elämääni.

Mu-Si-Soi! -produktio oli antoisa kokemus, ja kaikki mukana olleet ihmiset olivat inspiroivia ja mukavia. Toivon, että hekin muistavat minut, jos joskus tulevaisuudessa tarvitsevat apua puvustusten kanssa. Haluan kiittää kaikki produktiossa mukana olleita tanssijoita, muusikoita ja muuta väkeä, sekä erityisesti koreografi Sirpa Möksyä.

Kuva 37. Hengityspiiri

KUVAT JA KUVIOT

Kuvat 1, 2, 6-8, 10-19, 21-23, 27-30, 32-35, 37: Valokuvat Mu-Si-Soi! -esityksistä. Öling, M. 2015

Kuvat 5, 9, 31: Valokuvat Mu-Si-Soi! -produktion harjoituksista. Öling, M. 2014-2015

Kuva 3: Valokuva ”hattukuvauksista”. Pekkinen, A-M. 2014

Kuva 4: Valokuva työvaiheesta. Öling, M. 2014

Kuva 9: Piirros inspiraationsanoista. Öling, M. 2015

Kuva 17: Valokuva työvaiheesta. Öling, M. 2014

Kuva18: Valokuva vaatteiden tarrakiinnityksestä. Öling, M. 2015

Kuvat 20, 25, 26: Luonnospirroksia. Öling, M. 2014

Kuva 24: Esite tai lentolehtinen Vantaan tanssin viikoista. Tuntematon tekijä. 2013.

Kuva 36: Valokuva nuottiavainhatusta. Öling, M. 2014

Kuviot 1, 2, 4: Öling, M. 2015

Kuvio 3: Lamb J. M. & Kallal M. J. 1991. Suomentanut Koskennurmi-Sivonen, R. Käsityötuote. (viitattu: 8.1.2015) Saatavissa: <http://www.helsinki.fi/~rkosken/kasityotuote>

LÄHTEET

Bordi, S. 2011. Mystinen Matkaaja- Tanssipuvun tarkastelu ergonomian ja käytettävyyden näkökulmasta. Kuopio: Savonia-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Helve, T. 2009. Tanssipuvun olemuksesta ja mahdollisuuksista. Teoksessa Heikkilä-Rastas, M. (toim.) Pukutaikaa, 135-147. Vammalan Kirjapaino Oy: Sastamala.

Koskennurmi-Sivonen, R. Käsiyötuote. (viitattu: 8.1.2015) Saatavissa: <http://www.helsinki.fi/~rkosken/kasityotuote>

Martin, B. & Hanington, B. 2012. Universal Methods of Design. Rockport Publishers: Beverly.

Marttila-Vesalainen, R. & Risikko, T. 2006. Vaatteet ja haasteet. Werner Söderström Osakeyhtiö: Helsinki

Möksy, S. 2014. Koreografin sähköpostiviesti 29.10.2014. mira.e.oling@edu.savoania.fi

Möksy, S. 2014. Koreografin sähköpostiviesti 28.11.2014. mira.e.oling@edu.savoania.fi

Möksy, S. 2015. Koreografin sähköpostiviesti 19.2.2015. mira.e.oling@edu.savoania.fi

Observointiin perustuvan tutkimuksen suorittaminen (viitattu 24.2.2015) Saatavissa: <http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/0709019/119346381193463890749/1193464131489/1194289409557/1194290592851.html>

Päivinen, S. Asukokonaisuuden suunnittelu lastentaikurille. Mikkeli: Mikkelin ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö

Sotti, M. 2009. Lumikuningatar - Pukusuunnittelijan muotoiluprosessi. Teoksessa Heikkilä-Rastas, M. (toim.) Pukutaikaa, 17-33. Vammalan Kirjapaino Oy: Sastamala.

Vanhala, L. Puvustus disORDER-tanssiteokseen. Tanssipuku osana nykytanssiteosta. Kuopio: Savonia-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Weckman, J. Buren ja Fiinun jalanjäljissä – Pukusuunnittelijana elokuvaproduktiossa (viitattu 24.2.2015)

Saatavissa: http://elokuvantaju.uiah.fi/oppimateriaali/lavastus/artikkelit/weckman_pukusuunnittelijana.jsp

Weckman, J. 2009. Puku ja tutkimus. Teoksessa Gröndahl, L., Paavolainen, T. ja Thuring, A. (toim.) Näkyvää ja näkymätöntä, 172-199. Teatteritutkimuksen seura: Helsinki.

LIITTEET

Liite 1: Tanssijakortti

TANSSIJAKORTTI

Mus-Si-Soi

Nimi: _____

Puhelinnumero: _____

Sähköposti: _____

Mitat

Koko: yläosa/alaosa _____

Pituus: _____

RY _____ cm VY _____ cm LY _____ cm

Selän leveys _____

Selän pituus _____

Olan pituus _____

Käsivarren pituus _____

Käsivarren ympärys _____

Jalan sisäpituus _____

Istumakorkeus _____

Toiveita/kommentteja: _____

Kuvat

Liite 2: Käsiohjelma

Koreografia: Sirpa Möksy
Musikki: Matti Ritvanen
Puvustus: Mira Öling
Valotekniikka: Tuomas Iskanius
Ääniteknikka: Tommi Kupiainen
Tuotanto: Savonia-amk/Musikki ja tanssi

Soittorasian keijun ja Ruusukuningattaren asut on suunnitellut Ritva-Liisa Pohjalainen.
Hovineitojen punaiset mekot on suunnitellut Siiri Ahokas.

Tanssijat: Savonia-amkn 1. vuosikurssin tanssinopettajaopiskelijat
Ilo-trio: Sara Harjamäki, Helinä Kareinen & Terttu Vallin
Kellonauhaseksti: Karoliina Kauhanen
Soittorasian keiju: Melike Basaranoglu
Rumpukapula-duetto: Niklas Baarman & Karoliina Rosenberg
Ruusu-duetto: Margarita Susi & Hanna Tuuha
Hovineidot: Veera Ahonen, Niina Hakala & Tiina Lähdekorpi
Ruusukuningatar: Meri Toivonen

Koreografinen prosessi on tehty yhteistyössä tanssijoiden kanssa.

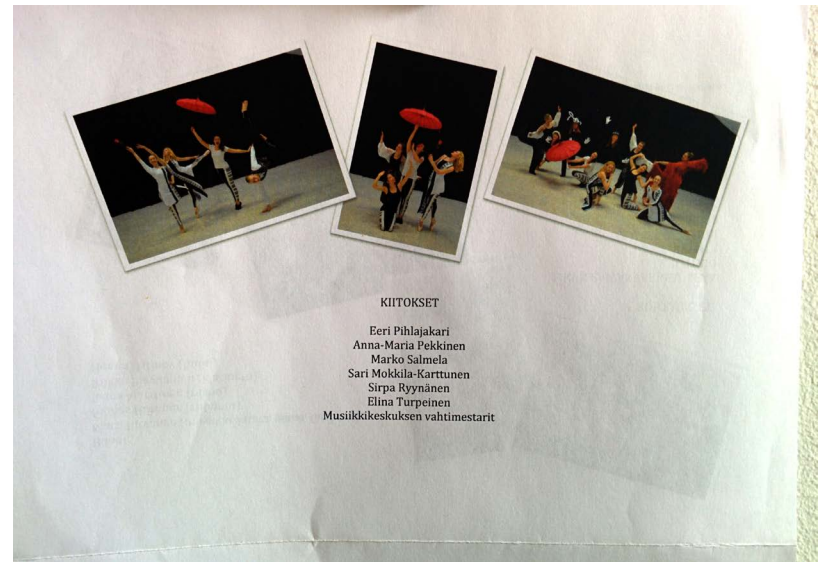
Bändi:
Matti Ritvanen (musikki, kitara, piano, Guzheng)
Joonas Hiltunen (rummut)
Jaana Marttinen (piano)
Riikka Pieviläinen (klarineti)
Henna Ustinov (huilu)

KOHTAUKSET:

1. KUN PÄIVÄNVARJO AUKEAA
2. ILOTRIO
3. RYTMİ *
4. UNI
5. KELLÖT
6. SOITTORASIA *
7. BREEDERS
8. KÄPULÄT
9. KÄRKITÖSSU
10. HOVINEIDOT
11. RUUSUKUNINGATAR
12. KARNEVAALI

*rummut sovitannut Joonas Hiltunen

KIITOKSET

Eeri Pihlajakari
Anna-Maria Pekkinen
Marko Salmela
Sari Mokka-Karttunen
Sirpa Ryyänen
Elina Turpeinen
Musiiikkikeskuksen vahtimestarit

Käsiohjelman kuvat: Anna-Maria Pekkinen

Mu-Si-Soi!
Musiikki sisälläni soi

ti 27.1.2015 klo 9, 10 & 18
ke 28.1.2015 klo 9, 10 & 18
to 29.1.2015 klo 9
Kuopion Musiikkikeskus, Valohalli

Liput 10/5 €
ovelta käteisellä

SAVONIA
KARAOKE & TRUOKKI

Julisteen kuva: Anna-Maria Pekkinen

Liite 4: Luonnoksia (Öling, M. 2014)

Luonnos 1

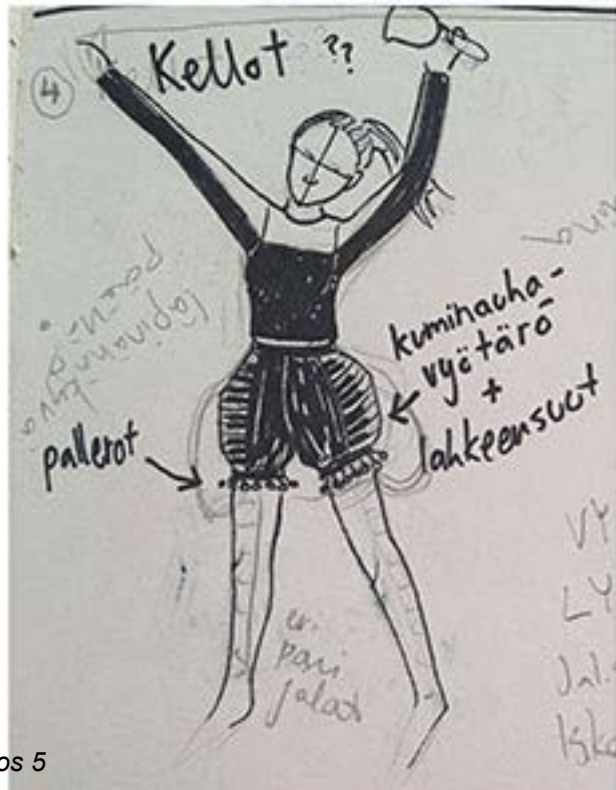
Luonnos 2

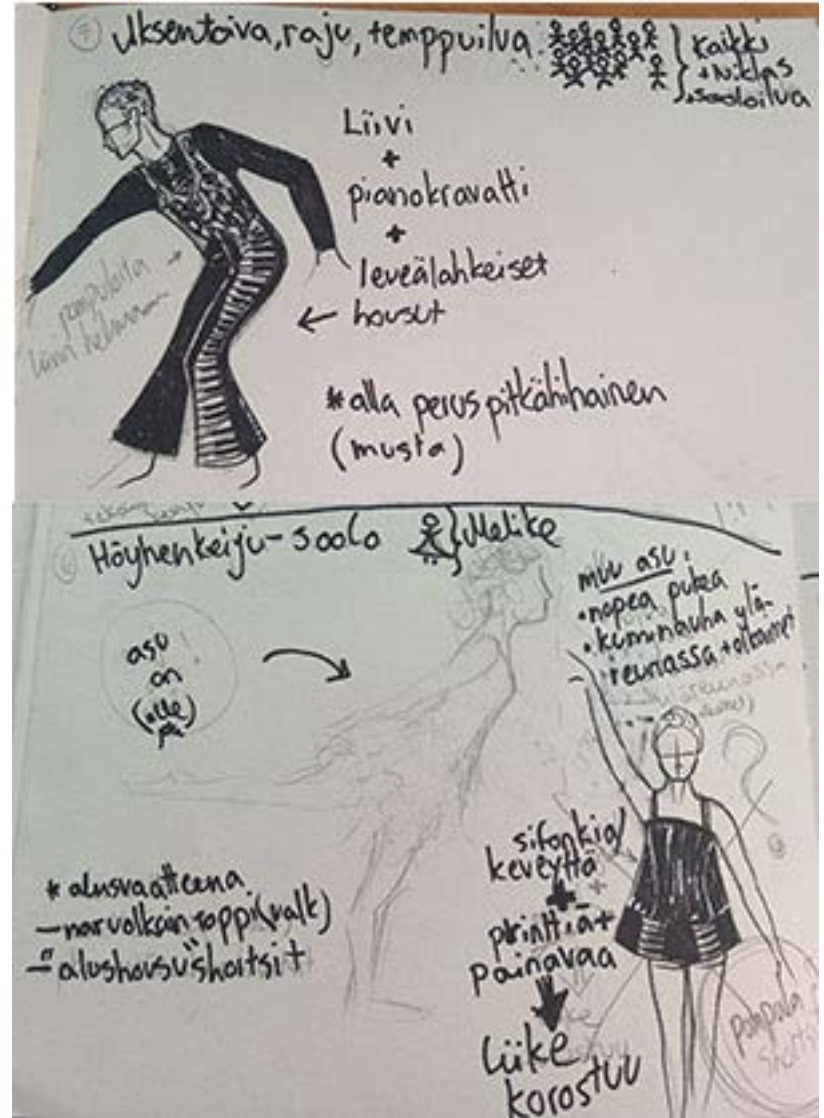
Luonnos 3

Luonnos 4

Luonnos 5

Luonnos 7

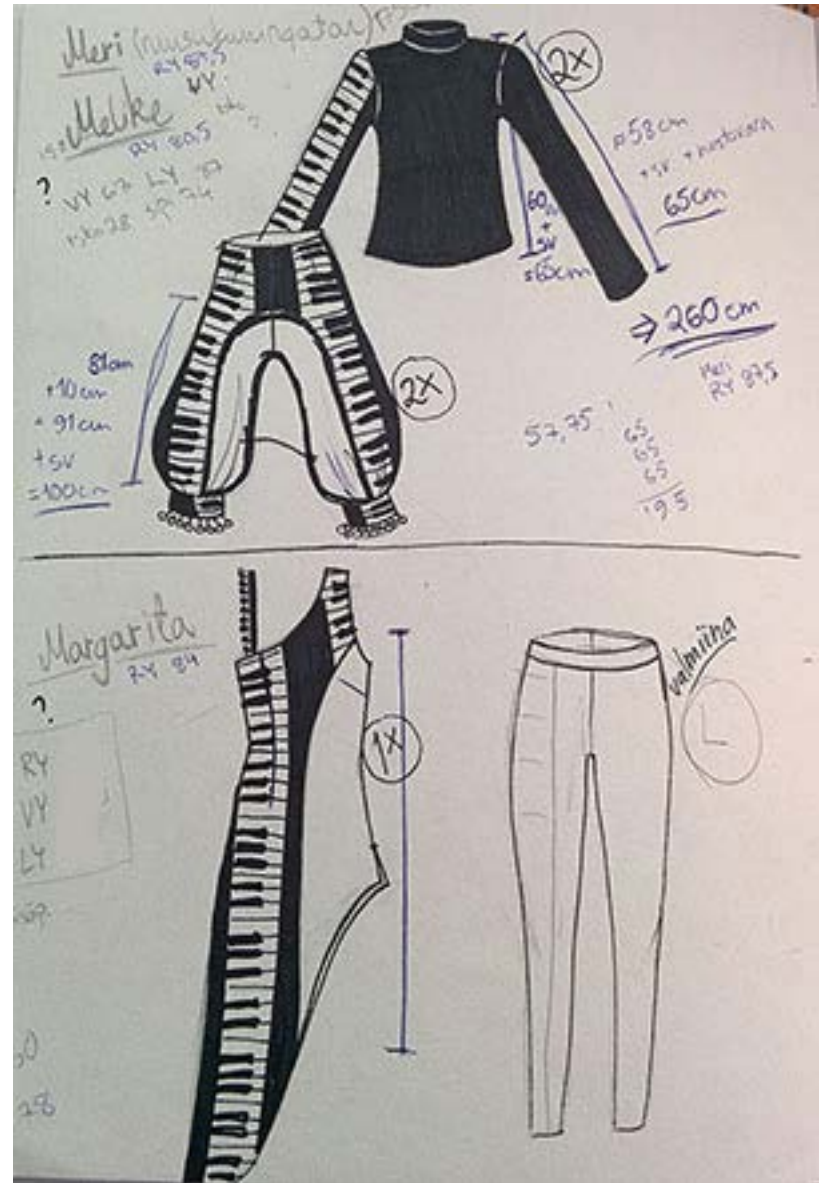
Luonnos 6

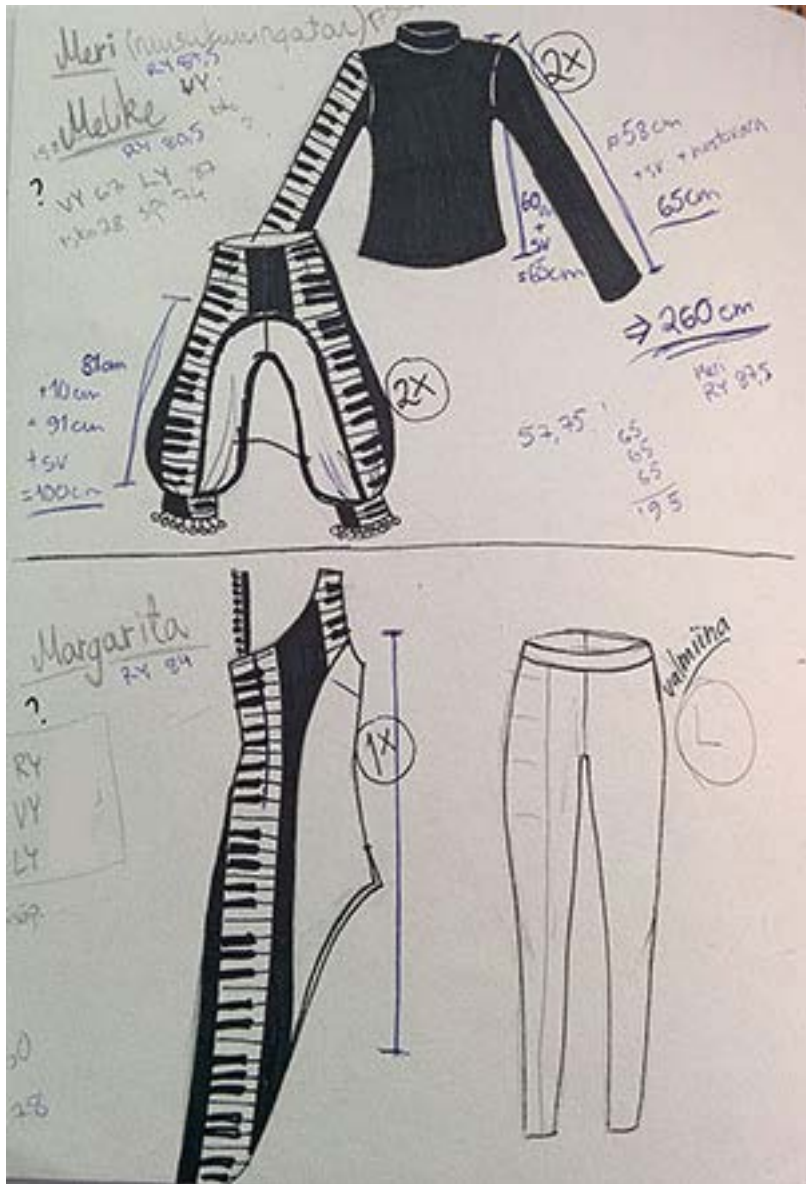
Luonnos 8

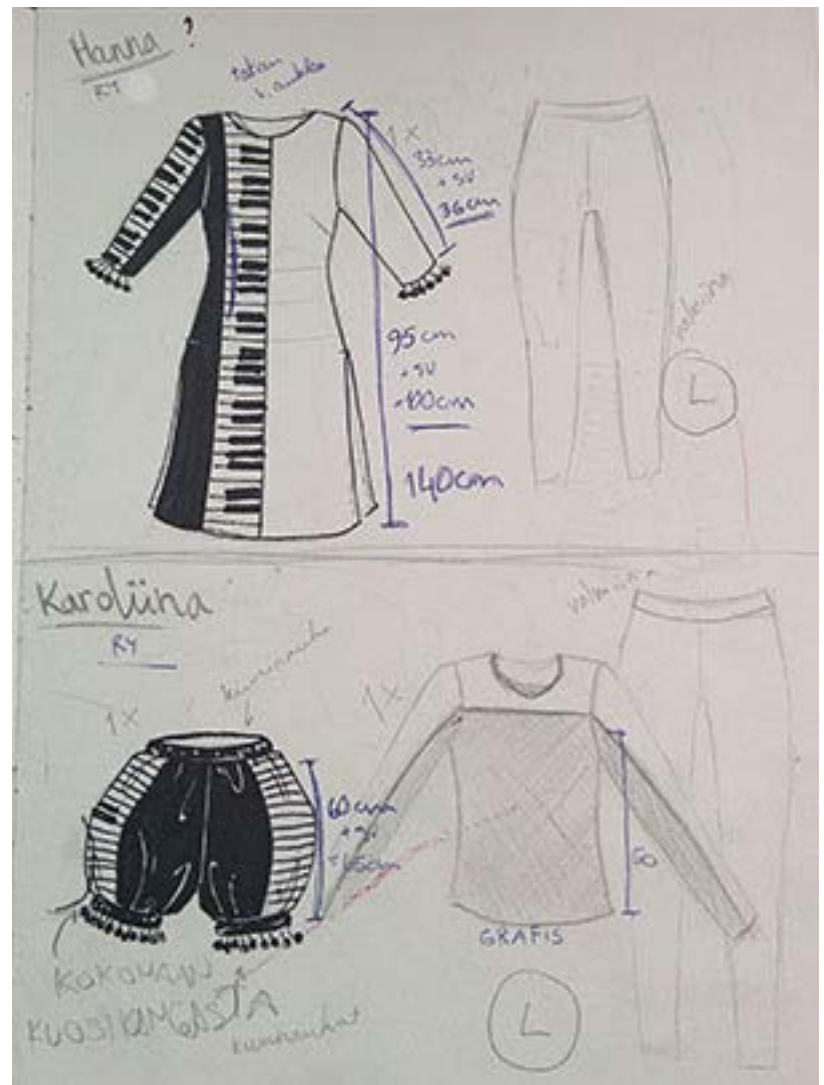
Luonnos 9

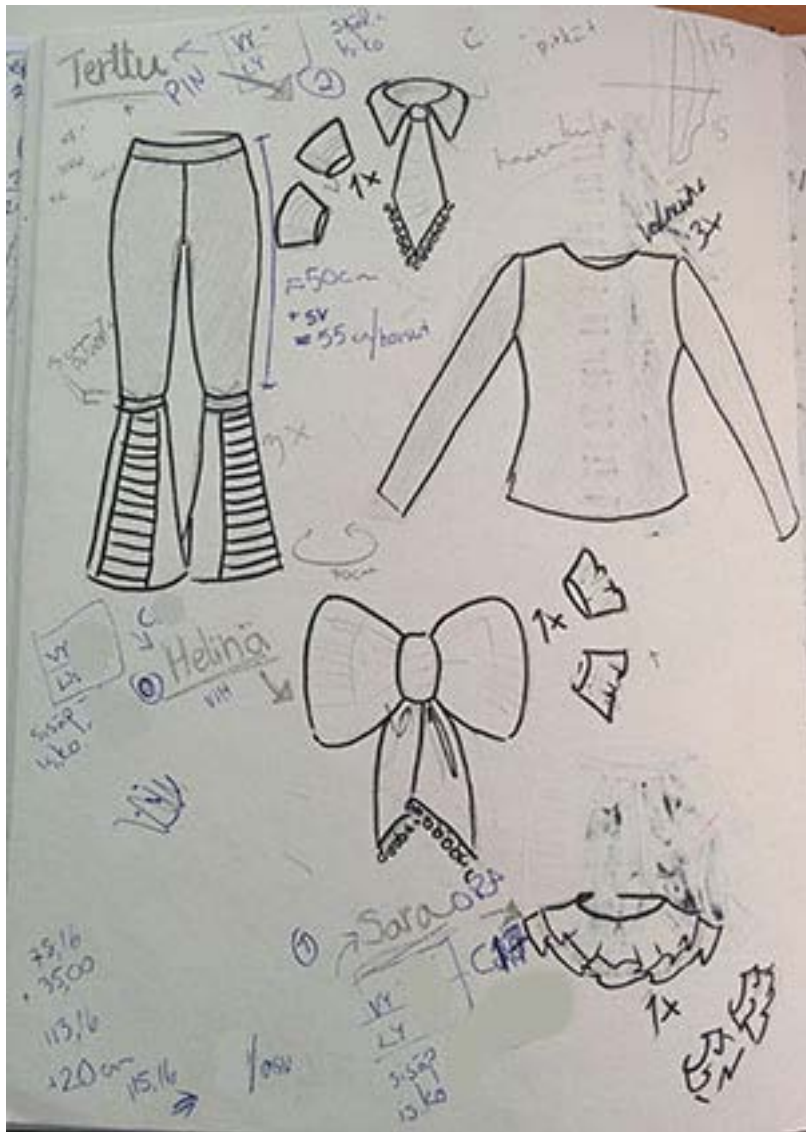
Luonnos 10

Luonnos 11

Luonnos 12

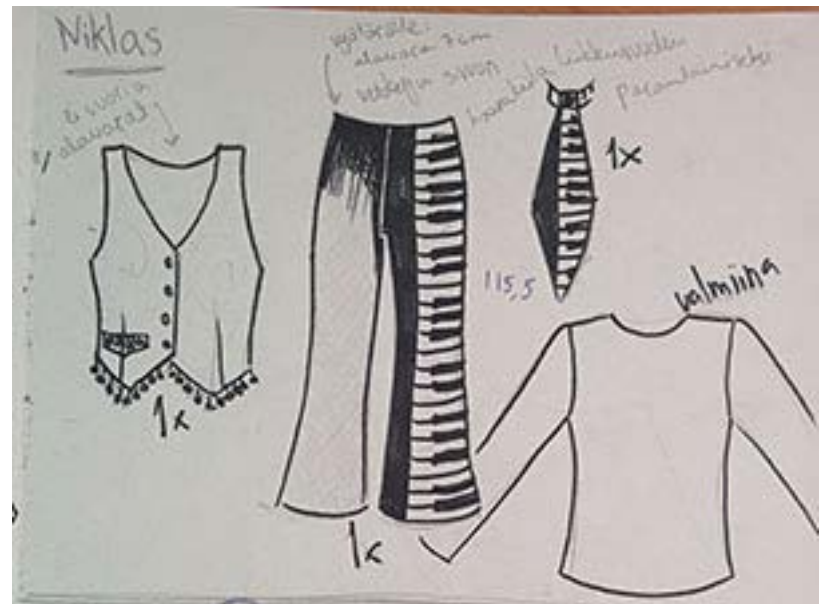

Luonnos 13

Luonnos 15

Luonnos 16

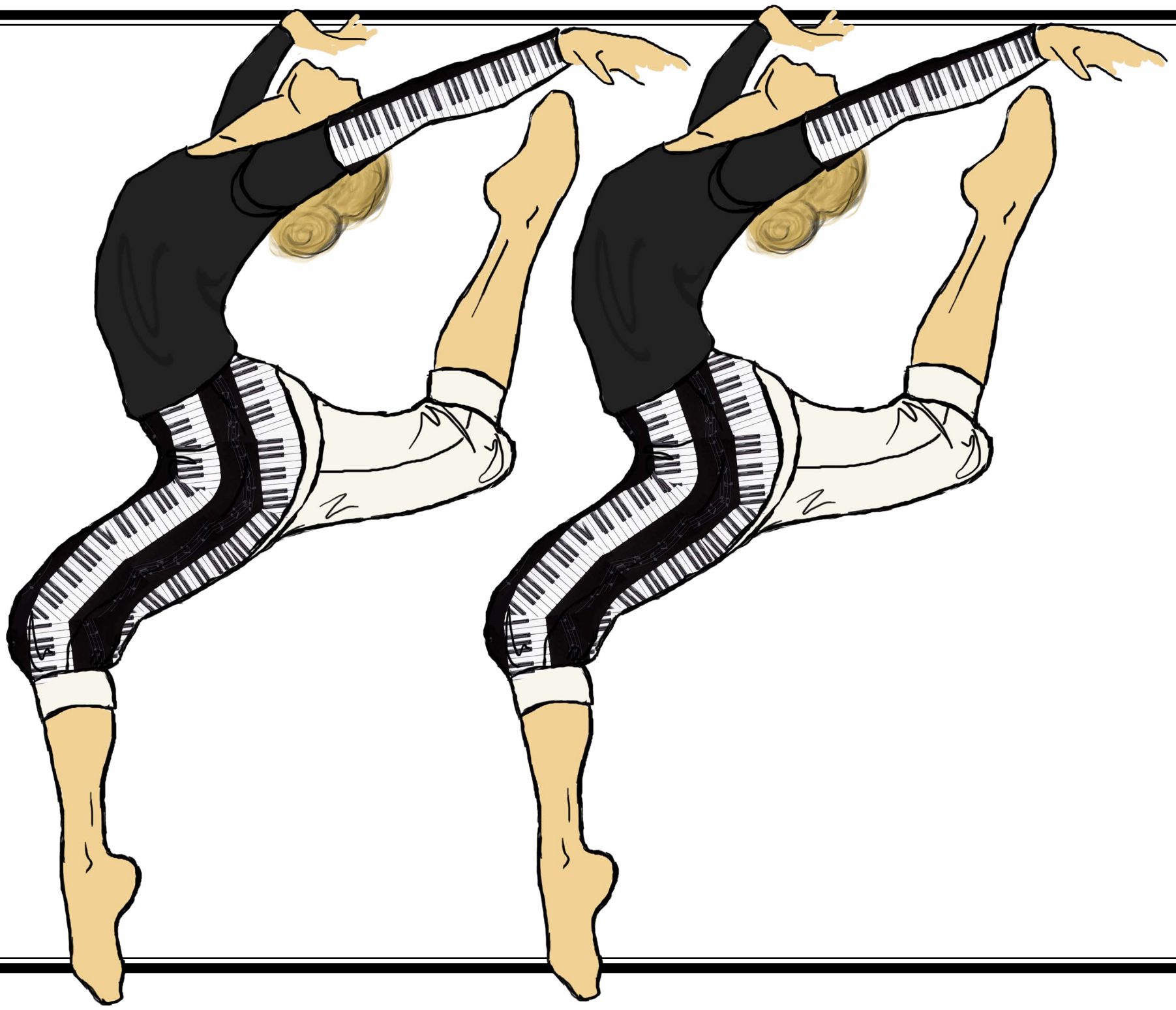

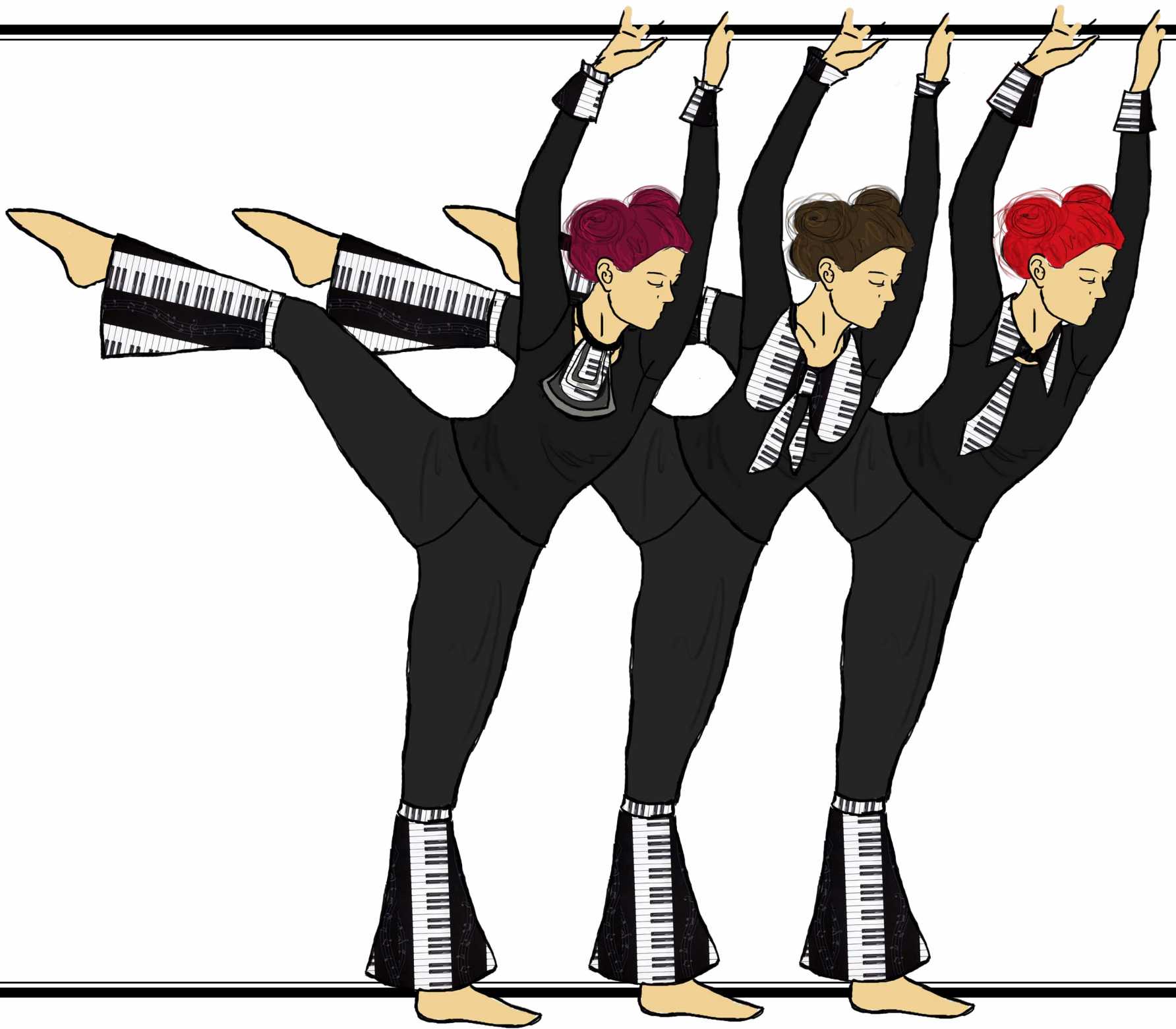
Luonnos 15

Liite 5: Esityskuvat asuista (Öling, M. 2015)

SAVONIA
AMMATTIKORKEAKOULU